

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Haagsch Minahassa-Comité, door F. van Peski. — Huldeblijk aan de Minahassa. Historisch Tuinfeest op Over-Holland. — Het Informatie-Bureau van de Vereen. „Oost en West”. Verslag over het jaar 1928, door H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt. — Kennis van Indië, door M. Hins. — Sandelwoods en Soembaneezen, door H. F. Tillema. — Geconserveerde Surinaamsche Ananassen, door W. C. Glasener. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Blden: I. Uit de Europ. Pers. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overz. — Boekaankondiging. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Ingezonden. — Berichten der Afdeelingen: I. Apeldoorn. II. Breda. — Mededeelingen: I. Van de Redactie. II. Van het Inform.-Bureau. — Mutatiestaat van 26 Juni tot 3 Juli.

Haagsch Minahassa-Comité.

De collecte op Zaterdag 29 Juni l.l. heeft ruim f 4400.— opgebracht, particuliere giften ruim f 1200.—, wat te zamen een bedrag van nauwelijks f 5700.— bedraagt, eene som beneden een redelijke taxatie, waar in de Residentie zoovele oud-Indischgasten wonen, afgezien van de Nederlanders, die nooit in Indië waren, maar daar groote belangen hebben.

Nu bestaat er groote kans, dat velen niet in de gelegenheid waren ons hunne giften op den dag zelf te doen toekomen en houden wij ons daarvoor alsnog gaarne aanbevelen.

Ons giro-nummer is 19773, op naam van den Heer Jhr. J. H. A. P. von Schmidt auf Altenstadt, 2de Secretaris-Penningmeester van de Haagsche afdeeling van het Nederlandsche Roode Kruis, met toevoeging: „Voor het Minahassa-Comité”. Mogen wij op U rekenen?

De Voorzitter van het Haagsch Minahassa-Comité,
F. VAN PESKI.

Huldeblijk aan de Minahassa.

Historisch Tuinfeest op Over-Holland ¹⁾.

Op het schoone landgoed Over-Holland bij Nieuwersluis, eigendom van de stichting Het Utrechtsch Landschap, is Zaterdagmiddag 29 Juni, van wege het Utrechtsch Provinciaal Minahassa-Comité een zeer goed geslaagd tuinfeest gegeven ten bate van een nationaal geschenk aan de bevolking der Minahassa ter gelegenheid van den 250sten gedenkdag van den staatkundigen band tusschen Nederland en die landstreek.

De Koningin-Moeder met gevolg, bestaande uit barones van Ittersum, freule van Tuyl van Serooskerken, jhr. Schimmelpenninck, jhr. van Weede en jhr. van der Wijck, heeft het feest bijgewoond.

Reeds lang voor de aankomst van deze hooge gast was een talrijk publiek op het landgoed aanwezig, dat zich verzameld had op de ruimte voor het huis met de Vecht voor zich, op welke vlakke de vertooning zou plaats vinden.

Stipt op het vastgestelde uur kondigde hoerageroep in de verte aan, dat de Koningin-Moeder op het landgoed was aangekomen. De muziek speelde het Wilhelmus en in de nabijheid van het huis heeft het Utrechtsch Provinciaal Minahassa-

¹⁾ Ontleend aan de „Nwe Rott. Ct.”.

comité, met aan het hoofd dr. H. Th. 's Jacobs, comm. der Koningin in de provincie Utrecht, de bezoekers, bijna allen met oranje getooid, schreed daarna H. M. met gevolg naar de voor Haar en Haar gevolg bestemde zetels, waar de jonge dames Van den Helm uit Zeist Haar bloemen aanboden.

Dr. H. Th. 's Jacobs heeft vervolgens met een kort woord het feest geopend. Hij wees er op, dat de Koningin door het in het leven roepen van het Minahassa-comité Nederland in de gelegenheid heeft gesteld getuigenis af te leggen van zijn liefde voor de Minahassa. De afstand tusschen beide deelen van het rijk is zoo groot, dat de saamhorigheid soms al te veel ontbreekt. Hij hoopte, dat de herdenking van nu moge medewerken den ethischen band tusschen Nederland en de Minahassa te versterken. H. M. de Koningin had dan ook niet beter van Haar gevoelens voor Haar onderdanen in Nederland en in Indië kunnen geven dan door de oprichting van het Minahassa-comité.

Spr. dankte de Koningin-Moeder, dat Zij het feest wil opluisteren, een feest aan de boorden van de Vecht, waarbij onze gedachten teruggaan naar 250 jaar geleden, toen zoovele Indische patrieciërs te Amsterdam hunne buitenverblijven aan de Vecht hadden. Hij dankte voorts allen, die tot het welslagen van het feest hebben medegewerkt, en hoopte, dat dit zou bijdragen de gevoelens van Nederland voor de Minahassa te versterken (luide bijval).

Dr. C. W. Th. baron van Boetzelaer van Dubbel-dam, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, heeft verder als voorzitter van het Utrechtsch-Provinciaal Minahassa-Comité een korte rede gehouden, om, naar spr. zeide, de aandacht te vestigen op dat zoo sympathieke volk van de Minahassa en dat schoone land. Degenen, die dit land bezochten zullen zeer sterk den indruk hebben ontvangen van het natuurschoon van die prachtige streek, en ook van de vertrouwelijke wijze, waarop dat volk ons tegemoet treedt. Daar heeft men het gevoel, dat de benauwende druk van het rassenverschil is opgeheven, het gevoel van associatie van Oost en West, ook daardoor komende dat het godsdienstverschil er niet is. In het groote onderling vertrouwen, dat onder de Minahassers bestaat, hebben zij Nederland opgenomen. Hij wekte op tot financieelen steun aan het Minahassa-Comité en hoopte, dat Nederland het vertrouwen van de Minahassers zal weten te waardeeren. Ook deze worden ondervonden luide bijval.

De voorstelling nam daarop een aanvang. Zij stelde voor, de historische ontvangst op Over-Holland in 1689 van den uit Ned.-Indië teruggekeerden oud-gouverneur der Molukken Robertus Padtbrugge door den eigenaar van het landgoed, Jacob Poppe — voorgesteld door den heer C. W. Matthes te Breukelen — die voor die gelegenheid tal van vrienden, de omliggende buitenplaatsen bewonend, had uitgenoodigd. Diens zoon, Jacobus Poppe voorgesteld door dr. P. H. W. G. van den Helm te Zeist, trad op als ceremoniemeester. O.m. werd voorgesteld hoe de hoofden Soepi, Paart en Lontoh, vergezeld van een deel van hun volk, mannen en vrouwen, in 1654 van Manado naar Ternate aan den gouverneur Simon Cos bescherming kwamen vragen.

De Koningin-Moeder ging toen naar de landingsplaats aan de Vecht, en zoodra het talrijke publiek aan den overkant der Vecht en op de daar liggende booten H. M. gewaar werd, ontstond er een langdurig en hartelijk gejuich, dat van alle kanten bijklank vond.

In de verte hoorde men reeds de inlandsche muziek, op welker rythme de roeiers hunne pagaaïen bewegen. Een minahassische prauw landt voor Over-Holland. Een drietal Menadoneesche afgezanten, gevolgd door een groep vrouwen en inlandsche muziek, stijgen uit de prauw en naderen gouverneur Padtbrugge, die zich inmiddels

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN
Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5519
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15
— Den Haag —

Groote sorteering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeeling v. KLEEDING NAAR MAAT
SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

W. J. M. SIMONIS'

BEDDENMAGAZIJN

GROENMARKT 34

TEL. 14420

DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
= DEKENS = 5006

ONZE „PHOENIX” MATRASSEN (Gedep.)
OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

„WESTENBURG”
BLOEMBOLLEN
... DAHLIA'S ... 5799
VOORSCHOTEN

Het Weekblad dat sinds 55 jaar aan de spits gaat der Ned. Geïllustreerde bladen, is:

EIGEN HAARD

EIGEN HAARD

dat uitmunt door smaakvolle verzorging en boeienden inhoud, mag daarom in geen huiskamer ontbreken

Doet daarom, wat Uwe ouders reeds deden en abonneert U op den huisvriend van jong en oud

EIGEN HAARD

Vraagt proefabonnement bij de Administratie: Drukkerij v.h. DE ERVEN LOOSJES, Ged. Oude Gracht 88, HAARLEM

DE HAAGSCHE FINANCIERINGSBANK

SPUI 109a. Tel. 16864

geeft gelegenheid tot: sparen met korting; voordeelige inkoop en contant met korting; koopen op credit tegen matige rente, uitsluitend van huishoudelijke artikelen, kleeding, schoeisel, etc. 5779

Vraagt vrijblijvend inlichtingen = ook des avonds.

P. J. VAN DEN BERG & Co.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

Anna-Pauwlownastr. 87 - Den Haag - Tel. 12625
 OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA

ALLE BANKZAKEN

DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN **INDIË** EN SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN.

RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
 worden ook op telefon. aanvraag gaarne verstrekt. 5004

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

NEDERLANDSCHE

HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
 Statutaire Reserve - 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China, Japan, Arabië.

ALLE BANKZAKEN

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

STUYT EN DE WILDE

LEDEN DER VEREENIGING VOOR DEN EFFECTENHANDEL TE AMSTERDAM
 TELEFOON Nos. 35208 en 35916
 TELEGRAM-ADRES: „STUYTCO“

HEERENGRACHT 422

AMSTERDAM

INSTITUTEN SCHOEVERS

STADHOUDERSPLEIN 3
 DEN HAAG :: Telef. 52594

Amsterdam: N.-Witsenstraat 3, van Baerlestraat 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingestr. 1b

PRIVE- EN CLUBBLESSEN:

FRANSCH - DUITSCH - ENGELSCH
 SPAANSCH - ITALIAANSCH

STENOGRAFIE :: BOEKHOUDEN

TYPEN - ESPERANTO 1-5201
 PROSPECTUS GRATIS :: PROSPECTUS GRATIS

met zijn gezelschap op het voorplein heeft teruggetrokken. De drie gezanten, voorgesteld door de heeren Warouw, inlandsch houtvester, Soemolang, agent K. P. M., en Mas Pryo-Hoetomo, lector aan de Utrechtsche universiteit, roepen in de inlandsche taal de bescherming der Compagnie in tegen de Spanjaarden, die de Minahassa van uit de Philippijnen bedreigen. Gouverneur Padtbrugge ontvangt hen vriendelijk en zegt toe hun verzoek bij de Hooge Regeering te Batavia te zullen ondersteunen.

De hoofden vertrekken weder in hun vaarttuig. Het vaarttuig, bemand met Utrechtsche studenten als roeiers, vaart weder weg. De vrouwen en de inlandsche muzikanten — Indische en Utrechtsche jonge dames en Utrechtsche studenten — blijven achter.

Op dergelijke wijze werd later ook het sluiten van het beroemde historische contract voorgesteld, waarbij de muziek het Wilhelmus inzet.

Gouverneur Padtbrugge, de Menadoneezen, Jacob Poppe en zijne genoodigden vormden daarna een stoet, welke over het landgoed een rondgang maakten.

Korten tijd daarna heeft de Koningin-Moeder, met gevolg de terugreis per auto naar Soestdijk aanvaard.

Het Informatie-Bureau van de Vereeniging „Oost en West“.

VERSLAG OVER HET JAAR 1928
 (in verband met den economischen toestand van Ned. Oost- en West-Indië)

Wanneer de Minister van Koloniën in de jongste vergadering van de Eerste Kamer der Staten-Generaal dd. 18 en 19 April 1929 — handelende over de wijziging der Indische Staatsregeling — na een helder betoog omtrent de bestaande bevoegdheid van de Indische regeering om het leiderschap op het gebied der inwendige aangelegenheden in Indië te blijven vervullen, als de grootste richtlijn voor de toekomst van het koloniaal beleid aangeeft, dat onder Nederlandsch toezicht de overzeesche bevoeging steeds meer in staat wordt gesteld haar lot in eigen hand te nemen, dan ligt daarin opgesloten, dat, gelet op de huidige ontwikkeling van Ned. Oost-Indië, de Nederlandsche leiding in Indië nog binnen een onafzienbaren tijd onmisbaar is.

De Gouverneur-Generaal heeft bij de opening van den Volksraad op 15 Mei 1928 de hoop uitgesproken, dat een gezonde zin tot zelfbehoud bij de bevolking een sterke dam zal blijken te zijn tegen extremistische en nationalistische stroomingen, die zich in extremistische richting bewegen.

„Tegen den invloed van valsche leuzen“, aldus de landvoogd, „mag er immers geen twijfel bestaan, omtrent het feit dat Nederland zijn hooge roeping en hooge morele aansprakelijkheid tegenover de bevolking op onvergeeflijke wijze zou miskennen, indien het zich uit deze gewesten terugtrok, voor, dat het zijn roeping volledig vervuld had“. De Europeesche dagbladen in Indië hebben dan ook zonder onderscheid de redevooring van den Gouverneur-Generaal toegejuicht.

Waar het o.i. op aan komt is, dat bij art. 60 van de jongste grondwetherziening in 1922 is bepaald, dat voorzover niet in de wet bepaalde bevoegdheden aan de Kroon zijn voorbehouden, het algemeen bestuur in Indië is gelegd in handen van den G.-G. met medezeggingschap van in Indië gevestigde lichamen, waardoor de machtsverschuiving hiermede een feit is geworden. Immers nog slechts bij conflicten hebben de Staten-Generaal in te grijpen, zonder afbakening van inwendige en imperiale aangelegenheden, waar dit bij het veranderend aspect op staatkundig gebied ook niet doenlijk is vooraf vaststellen, terwijl aan de toekomstige regionale en centrale ontvoogding, waarover zooveel te doen is geweest, geen belemmering in den weg behoort gelegd te worden. Wij bedoelen hiermede dat van een politieke tegenstelling tusschen regionale en centrale ontvoogding geen sprake mag zijn, alhoewel wij de overtuiging hebben, dat een regionale ontvoogding voorzichtig behoort te geschieden en eerst na een juiste en deugdelijke kennis van plaatselijke toestanden, waardoor als vanzelf de weg wordt gevonden tot elke noodzakelijke verandering

of wijziging in de centrale ontvoogding, welke toch eenmaal onvermijdelijk haar beslag moet hebben om geleidelijk te geraken tot geheele ontvoogding, zij het ook onder dominion status.

Wij moeten ons uit den aard der zaak van verdere beschouwingen op staatkundig gebied in een verslag als dit onthouden, maar zooveel is zeker, dat wij met een zekere zelfvoldoening zullen mogen gewagen, dat Indië elke vergelijking kan doorstaan met andere koloniën onder Westersch opperbeheer.

Wij kunnen ons ten deze op het oordeel van gezaghebbende buitenlanders beroepen, die in 1928 en in het begin van 1929 reizen in ons Indië hebben ondernomen en die den toestand van zaken met eigen oogen hebben aanschouwd, autoriteiten van naam op koloniaal gebied als Ormsby-Gore en Albert Thomas.

De Rt. Hon. W. G. A. Ormsby-Gore is de Engelsche onder-minister van koloniën, die in Mei 1928 een bezoek heeft gebracht aan Ned.-Indië voor studiedoeleinden. In de Straits-Times van Singapore weidde hij uit over Java, de „Garden of the East“, waarvan hij zoo dikwijls had hooren spreken, maar hij wist niet tot welk een toppunt van volmaking de landbouw in dat eiland was gestegen. „Men raakt onder den indruk“, gaat hij dan verder, „niet alleen van den hoogen graad van ontwikkeling, door de Europeesche cultures in het bijzonder de suiker-industrie, bereikt, doch ook van de geweldige voortschrijdingen, welke in het inlandsche landbouwbedrijf gemaakt zijn. Een van de meest voorname factoren is wel de irrigatie, welke het bijna geheel in cultuur gebrachte Java in staat stelt om het geheele jaar door te planten. Voorts zijn de instituten voor wetenschappelijke voorlichting de groote hulpbronnen. Slechts enkelen kunnen zich voorstellen hoeveel proefstations op Java gevestigd zijn, zoowel door de regeering als op particulier initiatief.

„Maar boven alles staat het proefstation van de suikerindustrie in Pasoeroean, hetwelk het beste is van de geheele wereld.

„Op mijn reis naar Java heb ik de gelegenheid gehad om verschillende inrichtingen van onderwijs te bezichtigen en ik stond werkelijk verwonderd van het landbouwkundig onderwijs, dat men daar geeft. Ook op alle ander gebied heeft men op Java prima inrichtingen van onderwijs.

„Ook de vorderingen door de toepassing van watterkracht en electriciteit gemaakt zijn merkwaardig. Verder heb ik met groote bewondering kennis genomen van Javaansche kunst, terwijl ik nog tegenwoordig was bij de opening van den Volksraad, welke plechtigheid zeer indrukwekkend was. Ik kreeg op Java zulk een indruk van de doelmatigheid van beheer en van den vooruitgang in alle deelen van het economisch leven, dat ik een studie van deze factoren, voor allen, die in de koloniale ontwikkeling belang stellen, ten zeerste lofwaardig acht.“

De Franschman Albert Thomas, directeur van het Internationaal Arbeidsbureau, heeft voor het Comité National d'Etudes te Parijs in Februari 1929 zijn indrukken weergegeven van zijn reis naar het Verre Oosten. Hij merkte op dat de kolonisatie in Ned.-Indië een voorbeeld is van technische volmaking en van een onvergelykelijke stelselmatige organisatie van den arbeid. Volgens hem verdient de ervaring in Ned.-Indië opgedaan dan ook de volle aandacht van alle koloniseerende landen.

Reeds uit bovenstaande beoordeelingen van buitenlandse deskundigen op koloniaal gebied en nog zeer onlangs van Pasquier, den G.-G. van Cochinchina, mag afgeleid worden de algemeen gunstige economische toestand van N. O. I. in 1928, niettegenstaande de minder gunstige positie van verschillende wereldmarktproducten als tin, suiker en rubber. De sterke stijging van de douane cijfers mag ontegenzeggelijk als een lichtpunt beschouwd worden. De totale waarde van den uitvoer uit Java en Madoera steeg in de eerste 11 maanden van 1928 met 34.6 miljoen gulden, die van den invoer met 80.2 miljoen gulden. Opgemerkt moet evenwel, dat het hooge cijfer van den import in de afgelopen maanden niet enkel te verklaren is door de opleving in den handel, maar ook door een meer intensieve toepassing van douane bepalingen.

Uit het door het Kantoor van Arbeid te Weltevreden samengestelde overzicht van den algemeenen toestand van Ned.-Indië over de maanden September, October en November 1928 moge blijken, dat van de landbouwendernemingen in Ned.-Indië de productie van suiker in de eerste 11 maanden van 1928 ruim 663.000 ton meer bedroeg dan in

Café-Restaurant „HET GOUDEN HOOFD”, Groenmarkt, Den Haag

In het centrum der stad - Gezellig Terras

GERENOMMEERDE KEUKEN

DAGSCHOTELS m. Soep f 1.00 - DINERS f 1.60 en hooger

het overeenkomstige tijdvak van 1927. Ook de productie van rubber, thee, kina, palmolie en steenkolen was grooter.

De grootere activiteit door de scheepvaart ontwikkeld wordt verklaard door den zeer sterk toegenomen export uit Java en Madoera. Bedroeg deze in de eerste 11 maanden van 1927 2.978.000 ton, in dezelfde periode van 1928 bedroeg de export 4.199.000 ton. Deze groote vermeerdering komt voor \pm 606.000 ton op rekening van de suiker. Van rubber was de export naar het gewicht in de eerste 11 maanden van 1928 uit Java en Madoera iets hooger, uit de Buitengewesten echter iets lager dan in dezelfde periode van 1927.

Wanneer men in medio 1928 den rubberprijs op 50 cent per $\frac{1}{2}$ K.G. stelt, dan leert volgens het Verslag van de Javasche Bank, op 11 Juli 1928 uitgebracht, een globale berekening, dat van een boven reeds genoemd drietal van onze belangrijke uitvoerartikelen rubber, suiker en tin, het totale provenu van de in 1927 geproduceerde hoeveelheden omstreeks f 284.000.000 minder zou bedragen hebben wanneer de prijzen in medio 1928 reeds gedurende dat jaar gegolden hadden. Het leeuwendeel van dit nadeelig verschil, gaat het verslag verder (blz. 45), t.w. f 214.000.000, komt op rekening van de prijsdaling van rubber. De becijfering heeft geen ander doel dan de groote betekenis der prijsdaling in een duidelijk licht te stellen.

Belangrijk is de prijsdaling van het tin. Bedroeg de gemiddelde prijs per ton (z.g. longtoms van 1016.05 K.G.) in ponden sterling in het jaar 1926 £ 291, in 1927 £ 289, in medio 1928 was hij slechts £ 216. Volgens een Anetatelegram van 6 Augustus 1928 bracht de verkoop van het Bankatin over het le halfjaar van 1928 f 27.800.355 op. De verkochte hoeveelheid bedroeg 162.877 pikols, hetgeen gemiddeld per pikol f 171 uitmaakt, terwijl de prijs gedurende de 2 voorlaatste jaren nog \pm f 213 per pikol bedroeg.

Volgens Mr. J. Gerritzen, zie zijn artikel: „De Nederlandsch-Indische Tinproductie”, Jubileum Uitgave van „De Indische Gids” 1929, LI No. 1, blz. 123 en v.v. — bedroeg in 1925 de export aan tin: 483.375 picols, in 1926: 505.070 en in 1927: 536.850 picols, met een waarde van resp. f 77.900.000, f 89.700.000 en f 94.100.000. De tinproductie der Regeering op Banka, waar zij de rijkste tinterreinen der wereld bezit, bedroeg in 't werkjaar 1925/1926: 436.750 picols, 1926/1927: 326.579 picols en in 1927/1928: 349.000 picols geschat. Over 1926, bij een opbrengst van f 208 per picol, bedroeg de winst f 152.31 per picol of totaal f 56.444.312. Deze winst was in het slechte jaar 1921 slechts f 3.109.917, toen de opbrengst per picol niet hooger dan f 112.75 en de kostprijs abnormaal hoog was.

Na 1921 verbeterde de tinprijs aanzienlijk; deze steeg zelfs tot f 214 en f 212.50 per picol. Sedert het laatst van 1927 begon de prijs geleidelijk te dalen. Deze bedroeg in Sept. 1928 ongeveer £ 210 per ton of f 154.50 per picol. Indië's tinproductie is thans 23 % der wereldproductie. Voor de Federated Malay States steeg het aandeel in de wereldproductie van 33.1 % in 1921 tot 35.2 % in 1927. Voor 1928 geschat op 37.9 %. De op het einde van 1927 ingetreden en sedert voortgezette daling van den tinprijs noodzaakte de Regeering, om bij de begroting van 1929 den tinprijs lager te ramen dan zij bij de begroting voor 1928 deed; zij raamde den tinprijs op f 155 per picol.

Volgens een Anetatelegram is de begroting 1930 sluitend gemaakt door den prijs van tin te ramen op f 150. De huidige marktprijs varieert van f 141 tot f 143. De productie van Bankatin wordt op 225.000 picols geraamd voor het jaar 1930, d.i. 5000 picols minder dan de werkelijke opbrengst in 1928, volgens een mededeeling van het Departement van Koloniën.

Voor de bevolking op Java en Madoera mag de toestand ook over 1928 gunstig genoemd worden. Het jaar 1928 bracht ruime oogsten op van rijst, mais en andere bevolkingsproducten.

De opbrengst van den petroleumaccijns steeg van f 7.969.000 in de eerste maanden van 1927 tot f 9.004.000 in dezelfde periode van 1928. De consumptie van zout nam toe van 1.848.000 pikols in 1927 tot 1.898.000 pikols in 1928.

Het indexcijfer ¹⁾ van de kosten van levensonderhoud van de Inheemsche bevolking daalde n.l. van

gemiddeld 160 in 1927 tot 148 in 1928. Het aantal van uit Java verscheept contractkoelies verminderde van 71.615 in 1927 tot 63.595 in 1928.

Deze verminderde verscheep werd niet veroorzaakt door verminderde vraag naar contract-koelies maar door verminderd aanbod.

Aanmerkelijk minder gunstig was het jaar 1928 voor het Europeesch bedrijfsleven.

Door de prijsdaling van de voornaamste exportproducten waren de winsten kleiner. Het best weerspiegelt zich dit in de indexcijfers van de effecten-koersen.

Datum	Rubber prijs per 0.5 K.G.	Indexcijfer Rubber-aandeelen	Suiker prijs per 100 K.G.	Indexcijfer suiker-aandeelen	Thee prijs per 0.5 K.G.	Indexcijfer thee-aandeelen
Dec. 1927.....	f 1.07	217	f 15.50	149	f 0.765	167
Dec. 1928.....	f 0.465	137	f 13.34	114	f 0.61	159

Door de omvangrijke suikerbelangen van de cultuurbanken daalde ook hun indexcijfer van 143 in Dec. 1927 tot 122 in Dec. 1928. Alleen de aandelen in transportmaatschappijen vertoonden hogere koersen. Zie „Het Nederl. Java-Instituut” door C. Lekkerkerker, Archivaris van het Ned. Java-Instituut, April 1929.

„De bevolking van Java is onder den invloed van het Ned. bestuur in veertig jaren in getal verdubbeld en het levenspeil dier bevolking, als geheel genomen, is aanzienlijk verhoogd,” zegt genoemde heer C. Lekkerkerker in zijn mooi bewerkte opstel: „Verbetering en vermeerdering van cultuurgrond op Java”, in Mededeelingen No. 4 van het zelfde Instituut.

Wanneer wij thans uit sprokkelingen gaan op economisch gebied in de Buitengewesten, aan de hand van hier en daar door ons verzamelde gegevens, dan weten wij in een kort verslag als dit werkelijk niet waar te moeten eindigen. Toch zullen wij de meest mogelijke overzichtelijkheid betrachten.

Verkennen wij het terrein op het eiland Borneo.

De kerngezonde politieke toestand en als gevolg daarvan de economische toestand valt in een gewest zls de Zuid- en Oosterafd. van Borneo, volgens Resident De Haan, in één woord als uitstekend te qualificeren — zie het Soerab. Handelsblad van 8 Maart 1929, dat een persgesprek met genoemden Resident weergeeft (ook gedeeltelijk opgenomen in het Kol. Weekblad van 18 April j.l. No. 16, blz. 186). Vereenigingen als de S. I. vinden er geen werkingsfeer. Mohammedijah houdt zich rustig en wat de Chinezen betreft, die zich georganiseerd hadden in de Kuo Min Tang, ook dezen houden zich rustig na de les van Sanga-Sanga. De vroegere welvaartsperiode, tengevolge van de Inlandsche rubbercultuur, heeft blijvend nut voor de bevolking in Z- en O.-Borneo afgeworpen. De volkshuisvesting is zeer verbeterd en voorts is ook de bedevaart in bijzondere mate toegenomen. De bevolking met aangeboren economischen zin legt zich meer en meer toe op overjarige cultures. Het verkeer neemt gestadig toe; er zijn 3300 auto's en er zullen nog meer volgen, nu de wegen veel verbeterd zijn en men heeft leeren inzien dat „time” werkelijk „money” is. Overall in het gewest neemt de volkswelvaart toe. Maar ook in West-Borneo ondergaan de economische toestanden een voortdurende verandering ten goede. Op de economische ontwikkeling, welke onafgebroken voortgaat in Nederlandsch-Borneo, wijst ook de heer Zondervan in zijn uitvoerige studie over dat gebiedsdeel in de Indische Gids van Juli 1928. Voor een niet gering deel is zulks te danken aan de in de laatste halve eeuw zoo zeer veranderde houding der regeering ten opzichte van dit eiland. Door haar zich verder uitbreidende bestuursbemoeyenis werden in menige streek, waar voordien willekeur en wanorde heerschten, geordende toestanden geschapen. Ook verleende zij steun aan de ontwikkeling der bronnen van welvaart; vooral bij het opsporen van delfstoffen en bij het benutten der voortbrengselen van het plantenrijk, bevorderde zij den landbouw en gaf zij door het aanleggen van wegen aanleiding tot uitbreiding van handel en verkeer. Naast de regeering hebben maatschappijen en particulieren aan den vooruitgang krachtig meegeewerkt, b.v. de Bataafsche Petr. Mij. en de Kon. Paketvaart Mij.

Hoewel de economische opbloei zich in hoofdzaak beperkt heeft tot de breede kustvlakten langs de zee, zoo raken de diepe binnenlanden, door Dajaksche stammen bewoond, meer en meer onder den invloed van den vooruitgang van zaken, welke te danken is aan de eendrachtige vredige samen-

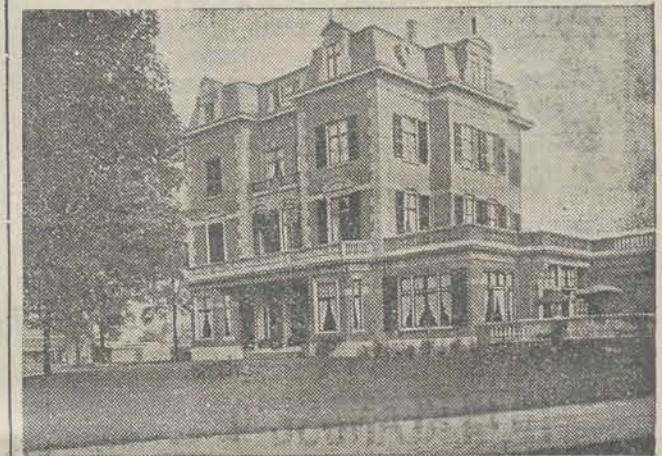
HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel „Promenade”, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5085

„DEN LINDENHOF”
 te VIERHOUTEN
 — bij NUNSPEET —

 Gezellig VACANTIE-HUIS voor Dames en Echtparen zonder kinderen.
 Prachtig gelegen nabij bosschen en heide.
PRIJS f 2.75 PER DAG

HERSTELLINGSOORD
„HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL”
 gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerender, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. 5520
BILLIJKE PRIJZEN. VRAAGT PROSPECTUS.

Duitsche Bieren Hamburger Buffet
DAGSCHOTELS à f 1.-
 Prima Consumptie
 Billijke Prijzen
 CAFE-RESTAURANT

„Hof van Berlijn”
 PAPESTRAAT 32
 Tel. 11713. Den Haag
 Directie: Th. E. W. KRAKEEL Jr.
 Zalen voor PARTIJEN, DINERS, enz., desgewenscht met Tooneel

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5001
 Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

Maison „Kranenburg”
 HOLLANDSCHE EN INDISCHE KEUKEN
 RESTAURANT DEN GEHEELEN DAG
 COLUMBUSSTRAAT 46 - TEL. 37990 - DEN HAAG
 Aanbevolen adres voor „Oost- en West” 70

¹⁾ Indexcijfers zijn cijfers, die den prijs van een artikel aangeven, uitgedrukt in procenten van het grondgetal, vooral in verhouding tot den gemiddelden prijs van dat artikel in 1913.

UW ADRES
VOOR
PELTERIJEN
IS

MAISON DE PELLETERIE

SPECIALAAL BONTMAGAZIJN
DEN HAAG - SPUISTRAAT 46-48

EIGEN ATELIERS VOOR HET VERVAARDIGEN EN
VERMAKEN VAN ALLE SOORTEN BONTWERKEN

BONTMANTELS NAAR MAAT
— ZONDER PRIJSVERHOOGING —

 G. J. R. v. d. GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPH. No. 12512 DEN HAAG

DROGERIJEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

TE HUUR, TEGEN AUGUSTUS OF SEPTEMBER,
EEN RUIME ETAGEWONING

vlak bij Valkenboschplein (tramlijnen 3, 7, 12, 14,
bus Kijkduin); huurprijs laag, met overname van
inboedel. Te bezichtigen Woensdags en Vrijdags van
1—2 uur, Beukplein 28, 's-Gravenhage. 5810

VERVERIJ - STOOMERIJ
OPPERSERIJ
„HASOP”
DEN HAAG
DENNEWEG 33-35 - TEL. 17144

 D. VAN DER BEND
Stalhouderij
Zwarteweg 3. Tel. 11263
's-GRAVENHAGE
VERHUREN VAN
MAANDEQUIPAGES
TOERRIJTUIGEN EN
1ste kl. TROUWRIJTUIGEN

C. J. L. VERMEULEN'S
ONVERANDERLIJKE
VERGROOTINGEN
TOUSSAINTKADE 20 :: DEN HAAG
DOOR GEHEEL INDIE BEKEND 5502

RIEL GR. HERTOGINNELAAN 121
TELEF. 36935 :: DEN HAAG

DAMES HOEDEN 5564
JAPONNEN en MANTELS
OOK VOOR INDIE EN IN GROOTE MATEN

5811

Belastingadviezen en Accountancy
Administratiebureau voor Industrie,
Handel en Landbouw
Directeur: D. VAN GELDER, Acc.,
Oud Adj.-Accountant b.d. Dir. Bel.

BREDA Baronielaan 160, Tel. 702

werking van Europeanen, Chinezen, Bandjareezen, Boegineezen, enz., die in de eerste plaats er wel bij zijn gevaren. De schrijver meent te mogen instemmen met de woorden van het door de Engelsche regering uitgegeven handboek „Dutch Borneo” (London 1920), als daarin gezegd wordt: Nederlandsch Borneo is een land van groote mogelijkheden.” Wij noemden het „Het land van onbegrensde mogelijkheden”, zie onze inleiding van het werk van Dr. Broersma „Handel en Bedrijf in Zuid- en Oost-Borneo”, in het Kol. Weekblad van 16 en 23 Febr. 1928, nos. 7 en 8.

(Wordt vervolgd).
De Leider van het Informatiebureau van
de Vereeniging „Oost en West”,
H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

Kennis van Indië,
door
M. HINS.

In het Persoverzicht van het nummer van 13 Juni j.l. van het Kol. Weekbl. wordt vermeld: „De Sum. Post (8/5) bespreekt den brief van enz., enz., waarin deze vertelt hoe weinig het Nederlandsche volk nog altijd van Indië weet.”

Steeds maar weer kan men dat lezen. En inderdaad is het zoo. Maar aan wie de schuld? Men kan van arbeiders en trouwens van de heele bevolking in de steden niet verlangen, dat zij boeken gaan bestudeeren of kan van Veluwsche boertjes niet verlangen dat ze naar Wageningen gaan. De kennis zal aan het Nederlandsche volk gebracht moeten worden, zal aangedragen moeten worden.

Wel, zegt gij, er zijn verscheidene vereenigingen die dat doen. Inderdaad zijn er zulke, die dat in hun programma hebben staan. Onze eigen vereeniging!

Zeker, die houdt vergaderingen, lezingen, ze bezoekt kersenboomgaarden en rijsttafelt. Maar waar? In Den Haag, in Nijmegen, in Amersfoort, in Amsterdam. En met wie? Met de leden en belangstellenden die door die leden worden meegebracht. Maar wie zijn die leden? Oud-Indischgasten, familie van in Indië vertoevenden en aanstaande Indischgasten. Dat zijn echter allen menschen, die geacht kunnen worden van Indië op de hoogte te zijn of er door hun relaties van op de hoogte gebracht te worden. De afdeling Apeldoorn is, voor zoover ik uit verslagen heb kunnen nagaan, de eenige die den boer optrekt en ook zich opzettelijk wendt tot nieuwelingen. Dat zal wel niet dadelijk gaan misschien, maar ook zal aanhouding en organisatie het winnen. Uit ondervinding weet ik trouwens hoe heusch een dorpsbevolking wel ontvanke-lijk is voor dergelijke leering.

Natuurlijk geldt dit niet alleen voor het platteland. In de steden is het al precies eender. Maar dan vraag ik me telkens af, wat doet „Oost en West” daarvoor? In ieder jaarverslag dat ik dit jaar gelezen heb, wijst de betreffende secretaris op het succes van de tentoonstelling in Arnhem. Maar hebben die andere afdelingen daarvoor zóóveel gedaan, dat zij dat succes in hun jaarverslag mogen vermelden? Misschien is deze vraag voor een jong lid der vereeniging niet gepast, maar zoolang er geen belangrijke werkzaamheden opgenoemd worden, geloof ik toch de vraag te mogen stellen.

De besturen zeggen: als wij dergelijke lezingen uitschrijven komt er toch niemand. Maar juist de Arnhemsche tentoonstelling heeft bewezen dat als het uitschrijven maar goed gebeurt er wel, en zelfs heel veel, menschen komen. Dat woordje „toch” echter, dat verhindert de komst van luisteraars.

Een andere vereeniging, die zich ten doel stelt Oost en West met elkaar in kennis te brengen: Het Nederlandsch-Indonesisch Verbond. Dit zou het doen langs den cultureelen weg. Maar het Nederlandsche volk, de gemiddelde Nederlander kent dat Verbond niet, dan uit plaatjes in diverse couranten. Want de gemiddelde Nederlander komt niet in „De Twee Steden” tusschen „geflonker van gala en ridderorden” (uitlating van een mijner kenissen) en komt ook niet op muziekfeesten te Frankfurt. En de menschen die daar wel komen, kwamen die allen „ter versterking van de banden tusschen Oost en West”?

Daar dit laatste geval echter iets is, wat in het blad van onze vereeniging, waarin ik hoop dat deze regels geplaatst zullen worden, niet thuishoort, zal ik daarover dus verder zwijgen.

CHARLES VAN IERSEL
MAGNETISEUR
SCHRIJVER VAN „HET WEZEN DER ZIEL”
DE-RIEMERSTRAAT No. 113 - DEN HAAG
Spreekuur 1—4 en 7—8 uur en volgens afspraak.

Mijn doel was trouwens om van een kant, juist kennis over en weer van overwegend belang, te laten zien hoe betrekkelijk weinig er gedaan wordt voor die kennismaking. Want moge van veel belang zijn dat en op welke wijze een Volksraad is in Indië en op welke wijze Nederlandsche organen in het Indische leven grijpen, het is m.i. van evenveel, neen eigenlijk grondleggend belang, hoe de individuen over elk denken.

In Indië kan, gegeven de bestaande verhouding dat denken ten goede beïnvloed worden door een vaardigheid van de zijde der Nederlanders, in het land zal de goede gedachte gevestigd moeten worden op kennis.

De geachte inzender, wiens artikel ter kennis gebracht is van het Hoofdbestuur, moge, naar aanleiding daarvan, verwezen worden naar de o. ningsrede van den Algem. Voorzitter ter algemeene vergadering te Breda (vide de notulen dier vergadering welke eerlang in dit blad zullen verschijnen).

Sandelwoods en Soembaneezen
door
H. F. TILLEMA.

Wie onzer herinnert zich niet de kittige, van paardjes, de Sandelwoods? Sedert de auto haar trede heeft gedaan, is de beteekenis van dat paard als trekdier veel geringer geworden, ziet men niet meer voor de elegante rijtuigen, de équipages, van op de eigenaar(es) terecht zoo trotsch was. T is is de waarde van het trekdier nog zóó groot, dat op Soemba (het eiland, dat ze levert) twee gouden nementsvecartsen met de noodige hulpkrachten zijn geplaatst.

In onze bijna uitsluitend op economische overwegingen reageerende maatschappij is dit verklarbaar. In het algemeen hebben hier en daar (paarden, sappi's, karbouwen, suiker, rubber, enz.) meer de aandacht dan de „mensch”. Dat e aan het bevorderen van wat men noemt „welstand” voor den mensch in tropische landen naedeelen van zijn verbonden, heel groote zelfs, is een vraagstuk, dat al zeer weinigen interesseert.

Toen ik in 1924 op Soemba was, had ik er al gehoord, dat het ook daar in zeker opzicht het geval was, maar het rechte wist men er niet van omdat men geen gegevens had. Voor het „paard” bestonden ze wel, voor den „mensch” niet. Dit verklaarbaar. Als er een paard sterft, heeft men „roegie”. Het heeft handelswaarde, maar wanneer een mensch hetzelfde lot treft, merkt men dit niet waar? 't Is waar, als het een man is, die werken, derft men een paar gulden belasting voor heerendiensten, maar dat is ook al. Gelukkig voor den Soembaneez, komt er kentering. De heer Lambooy, predikant te Pajeti — een zendingspost op Soemba — heeft de moeite gedaan cijfermateriaal te verzamelen, dit uit te werken en het met openbaringen voorzien te publiceeren in het zendingsblad „De Macedoniër” van Juni 1929.

Merkwaardig is het verschil tusschen de officiële cijfers en die van den heer Lambooy. In het landschap Tidas is b.v. de verhouding tusschen mannen en vrouwen volgens de eerste gegevens 187 op 100. Volgens de laatste 139 op 100! In Nari zijn de cijfers respectievelijk: 200 op 100 en 101 op 100; in Karita: 210 op 100 en 106 op 100! Reeds meermalen heb ik er op gewezen, dat officiële cijfers onjuist zijn. De hier meegedeelde illustratie die ervaring op élatante wijze. Is het relatieve volkingscijfer volgens officiële gegevens onjuist, ook het absolute is verkeerd. Het aantal vrouwen is n.l. veel grooter dan het bestuur opgeeft. Deze zelfde onjuistheid treft men bij het aantal kinderen.

Het bevolkingsvraagstuk is eenerzijds een vraagstuk van geboorte, anderzijds een van sterfte. Het geboortecijfer hoog, dan kan bij een zeer hoge sterfte de prognose voor toeneming der bevolking gunstig zijn. Is het laag, dan schijnt het, dat men meer pessimistisch tegenover dit vraagstuk moet staan. Uit de cijfers van den heer Lambooy blijkt dat het geboortecijfer laag is. Bij de vrouwen, die volgens hun leeftijd niet meer kunnen baren, is dit schot 2.75 is. Dit is geen ongunstig cijfer, want het

ALLE Wijnen, Gedistilleerd en Limonade van

zijn voorhanden bij de navolgende firma's:

DEN HAAG: N.V. DUYNSTEE's Wijnhandel, Spui 250, **Telefoon 16413**
 N.V. ENGELS' Wijnhandel, Suezkade 48, **Telefoon 32694**
HENRI VLEK, Hoofdkantoor, Herderstraat 24, **Telefoon 10839**
 HENRI VLEK, Filiaal Goudenregenstraat 206, **Telefoon 38044**
 N.V. VLEK's Wijnhandel, Theresiastraat 88, **Telefoon 70100**
RIJSWIJK: Wijnhandel LEEUWENDAAL, Oranjelaan 4, **Telefoon 18755**
SCHEVENINGEN: HENRI VLEK, Filiaal Pansierstraat 33, **Telefoon 51962**
VOORBURG: Wijnhandel v. d. KRUK, Willemstraat, **Telefoon 78171**

Geconserveerde Surinaamsche Ananassen.

In het „Kol. Weekblad” van 13 Juni i.l. No. 24 werd onder de rubriek „Suriname” opgenomen een in het ((Surinaamsche) blad „De Nieuwe Stem” voorkomend bericht betreffende geconserveerde Surinaamsche ananassen. Hierin werd o.a. medegedeeld, dat de heer De Miranda te Paramaribo zich gedurende zijn verblijf in Nederland geïnteresseerd heeft voor de vraag of het mogelijk was Surinaamsche ananassen met goed gevolg op sap te conserveeren en heeft hij de firma van Woerkom alhier bereid gevonden om hem bij de oplossing van het vraagstuk behulpzaam te zijn.

Dit bericht, zooals het in „De Nieuwe Stem” en mitsdien ook in het bovenaangehaald nummer van het K. W. is opgenomen, is geheel onjuist en in het belang der zaak waar het hier om gaat dient het even te worden recht gezet. Niet de heer De Miranda, maar ondergeteekende heeft van de door hem in het begin van het vorig jaar uit Suriname ontvangen vruchten-zendingen eene partij Surinaamsche ananassen met welwillende medewerking van de firma van Woerkom te Altena bij Nijmegen doen conserveeren. Ten einde eene vergelijking van het geconserveerde Surinaamsche product met dat van Hawaii mogelijk te maken, werden de in bussen geconserveerde Surinaamsche ananassen ruim 10 maanden bewaard; hierna werden zij aan verschillende deskundigen ter keuring aangeboden en werden o.a. ook exemplaren toegezonden aan den Gouverneur van Suriname en aan den heer De Miranda ten behoeve van de pers in Suriname. Het Surinaamsche product werd unaniem gunstig beoordeeld en zelfs geprefereerd boven een der beste merken der Hawaii-producten, n.l. het merk „Del Monte Brand”, — volgens kenners het beste merk op de wereldmarkt — waarmede vergelijkende proeven genomen werden.

Zooals bekend mag worden verondersteld zijn deze proefnemingen geschied in het belang der onlangs opgerichte „N.V. Vruchtencultuur en -Industrie-onderneming „Suriname”, van welke onderneming de heer De Miranda vermoedelijk als gedelegeerd Commissaris in Suriname zal optreden en de directie aan ondergeteekende is opgedragen.

Amsterdam, 1-7-1929.

W. C. GLASENER.

Van Week tot Week,

Dinsdag 25 Juni tot Maandag 1 Juli.

Zending onder de contractkoelies. Op de Oostkust van Sumatra werken ongeveer 400.000 Javaansche arbeiders op de ondernemingen onder wie nog geen zending gedreven is. De Geref. Kerk te Medan heeft nu, naar Het Zendingsblad meldt, besloten dit werk aan te vatten.

Terug van Boven-Digoel. Aneta (telegr. van 25 Juni) verneemt, dat hoogstens 50 personen, die in Digoel geïnterneerd zijn, in aanmerking komen voor het opheffen van de interneering. Van dit 50-tal zijn er 15 uit West-Java afkomstig. Voorloopig zal het nog eenige maanden duren, alvorens het eerste transport wordt ingescheept. Alleen die personen komen voor terugzending in aanmerking, van wie overtuigend vaststaat, dat zij hebben meegedaan, zonder dat zij het karakter van de actie begrepen hebben.

Voorzitter Alg. Landbouwsyndicaat. Naar Aneta verneemt zal de heer J. M. van Valkenburg, oud-onderdirecteur van het dep. der Gouv. bedrijven te 's-Gravenhage zich naar Indië begeven om aldaar tijdelijk de functie waar te nemen van voorzitter van het Alg. Landbouwsyndicaat, zulks ter vervanging van Prof. van Iterson, die repatriëert.

Fransche journalisten op Java. Binnenkort wordt op Java een gezelschap van 15 Fransche journalisten verwacht, waaronder 6 van groote bladen te Parijs. Zij zijn op doorreis naar Amerika. Na den aanslag op Willemstad. Den 28en Juni heeft de Nationale Unie te 's-Gravenhage een buiten-

ARNHEM en OMSTREKEN

MEVROUW!

 VELLE VAN SLANGEN en andere reptielen verwerken wij tot alle soorten lederwaren, tassen, portefeuilles, portemonnaies, enz. Tevens HUIDEN te koop gevraagd. 5649
KOFFER- EN LEDERWARENFABRIEK
J. B. PAS Jr., Bloemstraat 70, ARNHEM

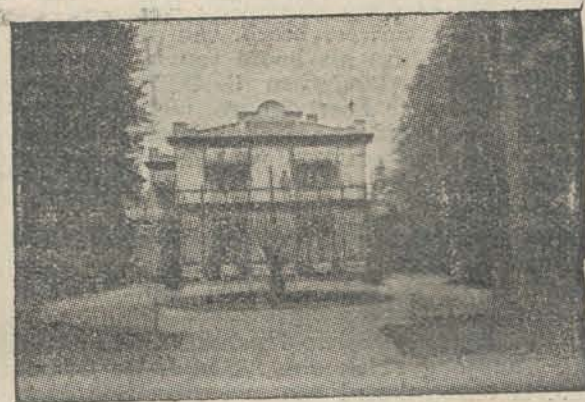
VERHUIZINGEN per Auto-Tapissière voor binnen- en buitenland.
GOEDERENVERVOER zeer billijke tarieven.
 Zaterdag Bodedienst Arnhem-Utrecht, terug over Nijmegen. — 's Maandags Arnhem-Nijmegen.

Beleefd aanbevelend,

A. VAN DE VOOREN - ARNHEM
 Bovenbergstraat no. 17 - Telefoon no. 3147
 ingang naast den Heer Tooneman, Aannemer
 Bestelhuis Utrecht: Jansveld 27, Tel. 13405. G. A. BRUILL.
 Vertrek n.m. 4 uur. 5668

KAMERBEEK
 BAKKERSTRAAT 3
ARNHEM
MODELHOEDEN
CHAPELLERIES EN NOUVEAUTE'S

RADIO TECHNISCH ING. BUREAU
WANTING & LUDWIG
 HOOFDAGENT N. S. F. 5651
 NIEUWE PLEIN 30 - TELEF. 3180 - ARNHEM
RUIME KEUZE ONTVANGTOESTELLEN
 AANBEVOLEN ADRES VOOR OOST EN WEST

EIKENHORST

Pension voor zomer en winter; 24 salons en slaapkamers, waarvan de meeste met serre, veranda of balkon; eetkamer, badkamer, stroomend water, garage, groote tuin; bij de tramhalte, in 't centrum van verkeer.

UTRECHTSCHESTRAATWEG ::--:: OOSTERBEEK

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
 (OPENLUCHTMUSEUM) 5605
Iederen Zondag Thé Dansant
 SCHELMSCHEWEG 17 :: TELEF. 2030.
 ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
 ook gebouwd voor de Tropen ; Vraagt Offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
 BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5489

beteekent een overschot op één man plus één vrouw van 0.75, maar het aantal vrouwen dat dien leeftijd heeft bereikt, is gering: op 2415 der onderzochte vrouwen waren er slechts 396 of 16.35%! Bij andere stammen, op andere eilanden wonend, is dit cijfer aanzienlijk hooger. Belangrijk is de opmerking, dat in die districten, vanwaar de meeste paarden worden uitgevoerd, het aantal steriele huwelijken en dat met één kind aanzienlijk hooger is dan in de andere, geen paarden uitvoerend. Het zijn de districten, die de koelies leveren voor het gevechten van paarden naar Java. Met „sakit Soerabaja” keeren ze terug. Dit was al lang bekend, maar cijfers had men niet! Het is de groote verdienste van den heer Lambooy ze te hebben verzameld en gepubliceerd. Ik merk op, dat „sakit Soerabaja” „geslachtsziekte” beteekent en dat die ziekte(n) leidt (leiden) tot onvruchtbaarheid en miskramen. Ook in andere streken van den archipel komt dit voor. In Medan b.v. is het geboortecijfer laag. Onder de koeliebevolking ter O.kust van Sumatra komen zeer veel geslachtsziekten voor. Worden „koelieziekten” bestreden, omdat dit economisch gedacht, voordeel geeft, aan de geslachtsziekten wordt daar te weinig waarde gehecht. In de Bataklanden heeft, sedert die gebieden door den grooten weg in veel nauwer contact met Medan zijn gekomen, de „sakit Medan” haar intrede gedaan. Zou de Zending daar ook geen cijfers kunnen verzamelen? In het belang der bevolking!

Ik keer terug tot het artikel van ds. Lambooy. In het district Lewa is het geboortecijfer het hoogst van alle onderzochte districten. Maar het kindersterftecijfer is er ook zeer hoog (ik weet wel, dat een hoog geboortecijfer steeds gepaard gaat met een hoog kindersterftecijfer); 41% dier overleden kindertjes zijn gestorven aan koorts. Waarschijnlijk is dit malaria. In andere streken maaien buikziekten de menschen weg.

Lambooy merkt op, dat er zeer veel abortus plaats vindt. De reden daartoe is waarschijnlijk de zeer hooge bruidschat, waarover lange jaren wordt onderhandeld. „Is het wonder, dat er in dien tijd iets gebeurt?” Er zijn veel meer mannen dan vrouwen. Dit is ook iets abnormaals. De oorzaak hiervan is niet bekend. De verhouding bij de geboorte van jongens en meisjes van 0—2 jaar is relatief 130 op 100. Men zou dus mogen concluderen, dat vooral omdat de sterfte op later leeftijd vrijwel gelijk is, de verhouding tusschen mannen en vrouwen ongeveer gelijk zou moeten zijn. Hoe komt het nu, dat er toch zooveel meer mannen dan vrouwen zijn? Sterven er zooveel vrouwen op hooger leeftijd? Voor het bevolkingsvraagstuk is het van groot belang dit alles te weten.

Lambooy merkt verder op, dat er elk jaar voedschaarschte op Soemba heerscht, dat er ieder jaar in een groot deel van het eiland hongersnood heerscht! Dit is natuurlijk van grooten invloed op het lichamelijke en geestelijke welzijn der bevolking. Tot nog toe is altijd de veestapel een groote zorg van de Regeering gebleken tot onderhoud der bevolking. Dit moet een ramp worden genoemd.” *) Om verschillende redenen. Ik volsta met deze woorden aan te halen. De redenen zelf staan in het artikel van den heer Lambooy. Hij geeft in overweging op het eiland één veecar te plaatsen in plaats van twee en den eenen titularis te doen vervangen door een landbouwkundige en om polikliniekjes te bouwen, een tiental over het heele eiland verspreid. Er zou dan een arts-hygiënist bij moeten, een man, die in nauwe samenwerking met Bestuur en Zending, studie zou moeten maken van het bevolkingsvraagstuk, met het doel de juiste middelen aan de hand te kunnen doen de bevolking, die thans met ondangang wordt bedreigd, te redden!

Voor Midden-Celebes toonde ik in „Zonder Tropen geen Europa” aan, dat ook verschillende oradjastammen uitsterven, maar 't interesseert mij daarbij niemand, zelfs niet de vrienden der Zending! Moet er weer een S. D. A. P.-man de kat aan den haren aanbinden net als indertijd bij de Kaja-kaja's?

Ik hoop van harte, dat de heer Lambooy gehoor zal vinden, al geldt het ook een volksstam, die economisch zoo weinig beteekent.

*) Cursiveering van mij. (T.).

ARNHEM en OMSTREKEN

**KON. NED. MANDENFABRIEK
FERD. VAN VLIET**
STEENSTRAAT 11 - ARNHEM - TEL. 65

**ALLE SOORTEN MANDWERK
SERRE-MEUBELN**

RAKERS KANTOORBOEKHANDEL

ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
Hommelstraat 11a - Tel. 163 - Arnhem 5566

HET BILLIJKST ADRES HIER TER STEDE.
SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS.

Studio Moonen

PASTOORSTRAAT 9
ARNHEM :: TEL. 3420

UW Fotograaf??

J. VAN WOERDEN

ROGGESTR. 42 - Int. Tel. 367 - ARNHEM

SPECIAL ADRES voor PRIMA ROOMBOTER en
Fijne HOLLANDSCHE KAASSOORTEN zoowel jong,
beleggen als oud - En gros - En detail

gewoon druk bezochte bijeenkomst, gehouden ter kritische bespreking van de gebeurtenissen op Curaçao. Sprekers waren Prof. Mr. J. A. Eigeman, Prof. C. Gerretson, H. M. van Bemmel en Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg. (Zie o.a. N.R.Ct. van 29 Juni, Ochtendbl. D.)

Benoemingen. Gesteld: ter besch. van den gouverneur van W.-Java als hoofd van het kantoor voor de partic. landerijen G. O. V. Mallien, thans ass.-res. te Poerbolinggo, met den rang en titel van resident-afdeelingshoofd; id. van den gouverneur van W.-Java, en benoemd tot resident van Indramajoe A. A. v. Vloten, thans ass.-resident.

De „Hertog Hendrik” in Curaçao aangekomen. Blijkens bij het Departement van Defensie ontvangen telegram is H.M.'s Hertog Hendrik den 1en Juli in Curaçao aangekomen.

De reis van den Gouverneur-Generaal. Aneta meldt d.d. Tandjong Priok d.d. 28 Juni. De Gouvern. is teruggekeerd van zijn dienstreis naar Banka, Billiton en Borneo.

De electriciteitsvoorziening van Java. Ter gelegenheid van het derde congres, uitgaande van het Verbond van Electrotechnische Handel en Industrie te Scheveningen heeft de heer Ir. P. A. Roelofsen, oud-directeur van het dep. van gouv. bedrijven in Ned.-Indië een voordracht gehouden over de electriciteitsvoorziening en hare toekomst. (Verslag in Nwe Rott. Ct. van Vrij. 28 Juni, Ochtendbl.)

Raad van Ned.-Indië. — Bij Kon. besluit is benoemd tot lid van den Raad van Nederlandsch-Indië de heer A. J. L. Couvreur, Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden.

Generaal L. J. Resner. De gep. Luitenant-generaal der genie van het O.-I. leger L. J. Resner te 's-Gravenhage zal 4 Juli een herdenkingsdag vieren, welke tot de zeer hooge zeldzaamheden behoort. Dan toch zal het 70 jaar geleden zijn dat hij tot 2en luitenant werd benoemd.

Bevordering officieren. De majoors der Inf. van het O.-I. leger D. Slijboom en G. J. Sieburgh zijn bevorderd tot luit.-kolonel. — De majoor J. F. Beckman der genie van het O.-I. leger is bevorderd tot luit.-kolonel. — De luit.-kolonel der militaire administratie bij het O.-I. leger I. P. L. Bouman is bevorderd tot kolonel.

Universitaire examens. Leiden. Candidaats-ex. Indonesische taal- en letterkunde de hr. E. J. van den Berg. — Candidaats-ex. Indisch recht de heeren A. J. van Kesteren, Liem Sik Tjo en

BOUW-, WONING- EN PENSION-BUREAU „BONA IMMOBILIA”

SCHEVENINGEN ☺ TELEF. 55179 - CORN. JOLSTRAAT 35

heeft voor de a.s. zomermaanden modern ingerichte, gemeubileerde

VILLA's, Heerenhuizen en Kamers TE HUUR

Scheepsbevrachtingskantoor v. binnen- en buitenland. Aanbevolen adres v. d. Ver. „Oost en West”.

A. C. Kraayenbrink. — Bevorderd tot doctor in de letteren en wijsbegeerte, op proefschrift getiteld: Goudkruintje, een Atjehsche roman met vertolking en toelichting, Mej. Maria C. H. Amshoff. — Taalkundig doctoraal ex. Indologie de heer J. B. A. F. Polak.

Utrecht. Economisch doctoraal ex. Indologie de heeren S. J. Ottow en N. Commijs. — Taalkundig candidaats-ex. Indologie de heer D. P. W. van Nouhuys.

E. H. Cramer. Aneta seint d.d. Batavia, 29 Juni. De heer E. H. Cramer, werktuigkundige der gouvernementsmarine, is tengevolge van bij een motorbotsing bekomen verwondingen overleden.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Internationale Tentoonstelling van Volkskunst te Brussel.

In het Palais des Beaux Arts te Brussel had j.l. Zaterdagmiddag 29 Juni ten 3 ure de opening (z.g. vernissage) plaats van de eerste internationale tentoonstelling, speciaal aan de volks- en primitieve kunst gewijd, welke tot September a.s. zal duren.

Hoewel niet direct in verband staande met het verleden jaar te Praag gehouden Wereldcongres van Volkskunst, dat uitging van het „Comité tot Intellectuele Samenwerking”, zal 't er toch wel eenigszins een uitvloei van zijn, een gevolg van de daar toen levendig opgewekte belangstelling voor de uitingen der kunst, niet alleen uit wetenschappelijk historisch en ethnografisch, maar vooral ook uit artistiek, sociaal en economisch oogpunt.

Als eerste poging om, buiten de musea en antiquiteiten-handelaars, aan het groote publiek, de produkten van volkskunst uit verschillende landen te toonen, is deze verzorgde expositie in België's hoofdstad zeer te loven, een gebeurtenis van groot belang, al mag het tentoongestelde geenszins aanspraak maken op volledigheid.

Bijna alle Europeesche landen zijn er vertegenwoordigd, zij 't dan ook door slechts enkele takken van hun soms veel-omvattende volkskunst, doch Nederland schittert door afwezigheid. Alleen werden door het Openlucht-Museum te Arnhem een paar mooie boerewagens ingezonden. Frankrijk stelt een uitgebreide collectie primitieve, gekleurde prenten ten toon, o.a. geestige spotternijen voorstellend, ook het eerste ganzenbord, en tevens naast eenige exemplaren van pottenbakkers- en ijzermee-kunst, in den vorm o.a. van uithangborden, windwijzers en daknokversieringen, ook kleedingstukken, sieraden en andere voorwerpen van dagelijksch gebruik.

Engeland zond voornamelijk verschillende soorten van aardewerk, weefsels en kanten in.

Spanje en Hongarije, Estland en Lithauen, Polen en Tscheco-Slowakije, alsook Italië en Duitschland toonen oude volksdrachten en sieraden, welke nog slechts in enkele afgelegen streken der landen gedragen worden. Daarom maakt veel van hetgeen er te zien is den indruk antiquiteit te zijn. De prachtige sierkunst, daarop toegepast, tracht men thans ook bij moderne kleeding in gebruiksvorwerpen aan te brengen, ten einde die niet verloren te doen gaan. Hoewel het resultaat dezer loflijk pogingen niet altijd kan bogen op artistiek succes, is het ernstig streven om de kunstvaardigheid van het volk levendig te houden toch altijd toe te juichen, al ware 't alleen reeds om de sociale waarde er van: bevordering van handigheid en arbeidsvreugde, huiselijkheid en gemeenschapszin.

België zelf neemt ter tentoonstelling een reeks van zalen in, waaronder eene bijzonder stemmingsvolle met religieuse volkskunst, zoo ook eene met primitieve muziekinstrumenten en op tooneelgebied ziet men er behalve een volledig stel poppen met toebehooren, uit de beroemde „Poesjenelle-Kelder”, ook een dozijn reuzen-menschenfiguren, waaronder van 5 à 6 Meter hoogte, welke thans nog bij volksopvoeringen (processions avec ou sans tapage) door de straten worden gedragen. Zij zijn n.l. van binnen hol, zoodat er iemand in verborgen kan worden en aan den voorkant zijn een paar glasjes tusschen de kleeding aangebracht, opdat

de drager zijn weg kan vinden. Naast elkander in de mooie tentoonstellingsruimte opgesteld maken deze reuzen een goed figuur, geven een juist denkbeeld van den algemeenen volksgeest.

Zij doen ons ook denken aan gebruiken op dit gebied bij verschillende volksstammen in den Indischen Archipel, waarbij echter nog in meerdere mate de volkskunstzinnigheid tot uiting komt.

Jammer, dat er van China niets anders te bewonderen valt dan een zaal vol gekleurde prenten, waarvan sommige bij wijze van lijst omgeven zijn met kunstige uitknipsels in 't papier. Ook Japan en de overige Oostersche landen zijn niet vertegenwoordigd en van de Koloniale Staten alleen Nederlandsch-Indië, welke afdeeling dan ook algemeen bewonderd wordt. In een reeks van 5 zalen komt de Indonesische volkskunst er uitnemend tot haar recht. De middelste, grootste localiteit wordt ingenomen door de prachtige Moojen-verzameling, voornamelijk uit Balineesche kunststukken bestaande, door mevrouw Moojen-Engelbregt op de haar eigen, smaakvolle wijze gerangschikt, zóó, dat ieder voorwerp juist geplaatst is en alles te zamen een harmonisch, indrukwekkend geheel vormt.

Aan weerszijden scharen zich een viertal kleinere zalen, waarin „Boeatan” hare Indonesische schatten, voornamelijk bestaande uit weefsels en weefsels-versieringen: ikats, batik, plangi's, tritik, en kralenarbeid uit verschillende streken van den Archipel, waaronder ook de zeldzaam fraaie verzameling van slimoets en sarongs uit de kleine Soenda-eilanden: Timor, Rotti, Savoe, Flores, Soemba, Soembawa en Kissar, onlangs door den Timoreeschen N.-I. Ambtenaar m. v., den heer C. Frans, naar Europa gebracht, met het doel hier te laten zien, op welk een hoog peil daar de inheemsche kunstnijverheid staat.

Er zijn prachtstukken van ikat-kunst bij. Een vijftiental doeken, de „Radja-collectie” genoemd, omdat ze oorspronkelijk het eigendom waren der Inlandsche vorsten, door wier vrouwen en dochters de aan ieder geslacht eigen patronen en kleuren ontworpen zijn. De allermooiste doek is wel die van den Radja van Amanoeban, een buitengewoon groot ikat-weefsel in vorstelijk geel en groene kleuren. Ook de verschillende Rotti-kains munten in schoonheid en fijnheid van weefsel uit; er zijn drie soorten onder deze slimoets, n.l. die met doorlopend gebloemd patroon, die met gestreepte banen en die met een effen zwart gekleurd middenveld, door ons Westerlingen „spiegel”, door de Rottinezen echter „buik” genoemd. Voor een leek hebben ze iets eentonigs, ook worden door sommigen de bloemversiering te naturalistisch gevonden, maar ontgenegelijk staan zij op weefgebied zeer hoog. Evenzoo het Timoreesche ikatwerk, dat meer in vertikale of horizontale verdeeld is, door strepen afgewisseld, die helaas echter dikwijls met minder mooie aniline-verfstoffen gekleurd zijn. Onder de kleurige Soemba-doeken zijn eveneens mooie exemplaren en ten slotte behooren tot deze collectie ook een achttal smaakvol met kralen versierde doozen, kokers en tassen, die in een afzonderlijke vitrine zijn geplaatst. Met de voorwerpen door Boeatan en mevrouw Moojen daar tentoongesteld, wordt dit alles een vorstelijk geheel, dat niet ten onrechte ten eerste wordt genoemd.

Ook voor ons Nederlanders zou deze afdeeling alleen reeds een gang naar Brussel waard zijn. Mogen velen zich hertoe gedrongen voelen, opdat niet gezegd kan worden dat buitenlanders altijd meer voor de Indonesische kunst voelen en over hebben dan wij.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Financieel Beleid.

Frank Lochner, een van de kopstukken uit de tin-industrie, is met Cyril Butler te Londen teruggekeerd van zijn groote reis door tin-producerende landen. Z.i. gaat de tin-industrie een ernstige crisis tegemoet. Hij raadt de Europeesche eigenaars van tin-maatschappijen over de geheele wereld aan, om een overeenkomst te sluiten voor de productie en het verhandelen van tin. Lochner heeft vijftig ondernemingen geïnspecteerd. Niet een, welke het eigendom is van Chinezen of welke door Chinezen wordt geëxploiteerd, beschikt over moderne machinerieën; zij werken nog steeds met houweel

spade. De productie is groter dan de consumptie, waardoor de prijzen naar onder gedreven worden. De productie moet gerationaliseerd worden, en men dient een centrale verkoop-organisatie te richten. (Bat. Nwsbl. 28/5: „Tin“).

In 1922 nam de tin — volgens het Bat. Nwsbl. (25/5) — met een overschot van f 18 miljoen deel aan totaal der middelen van Ned.-Indië ad f 502 miljoen; in 1924 waren deze cijfers f 38 en f 494 miljoen; in 1926 f 53 en f 532 miljoen en in 1927 f 8 en f 513 miljoen. Jaar in jaar uit wordt de productie opgevoerd. Van 190.909 pikol in het begrotingsjaar 1918/19 steeg de productie in 1927/28 tot 271.000 pikol; in 1928/29 tot 353.000 pikol. Deze productie-vermeerdering is uitsluitend van de handen van den gewonen dienst der begrooting. Het proces wordt in het volgend begrotingsjaar voortgezet door nieuwe productie-vermeerdering van bijna 12.000 pikol boven de oorspronkelijke productie der ontwerp-begrooting, waarmee voor het productiejaar 1930/31 de opbrengst zal stijgen tot boven de 360.000 ton. Het B. N. keurt deze politiek scherp af, zoowel uit een bedrijfs-oogpunt, als vanuit het gezichtspunt van 's Lands vermogensbestand.

Het Bat. Nwsbl. (24/5) en De Sum. Post (31/5) spreken het bericht, dat de jongste begrotings-afdeling er in slaagde een sluitende begrooting voor 1930 in ontwerp gereed te maken. De begrooting zal bewijzen, dat de Regeering afstand heeft gedaan van zekere eischen van goed financieel beheer, die men tot dusver als vrijwel onaantastbaar beschouwde. De tinraming wordt op f 150 miljoen pikol gehandhaafd. De tinprijzen schommelt tusschen f 141 en f 143 p. p. De begrotings-afdeling wapende zich gedurende de periode van de vermindering tegen de rechtstreeksche gevolgen daarvan op het budget, door een prijs aan te nemen beneden den verkoopprijs op het tijdstip van de vaststelling der begrooting en een aantal uitgaven facultatief te stellen. Thans zal de Regeering voorstellen het omgekeerde stelsel te volgen; zij neemt een prijs aan boven de wereldmarkt, en blokkeert het aantal uitgaven voor het geval zij de raming niet haalt: een stelsel dat speculatief is en allerlei politiek risico meebrengt.

De Loc. (18 en 25/5, blz. 47 en 51) geeft een „Economisch supplement“.

De Chineezers op Java.

Op 1 Mei 1929 waren de nieuwe Bepalingen omtrent het Burgerlijk- en Handelsrecht en van den „Burgerlijken Stand“ voor Chineezers tien jaren in werking. Dit jubileum geeft Mr. H. J. Boelen aanleiding de gevolgen der nieuwe wet nader te beschouwen in De Loc. (17/5, blz. 19 en 32 en 25/5, blz. 20). Sinds 1 Mei 1919 is nagenoeg het gehele familie- en erfrecht der Europeanen op Chineezers toepasselijk. De Chineesche ingezetene kan nu weten, waar hij rechtens aan toe is. Voor hem geldt het monogamisch huwelijk; hij trouwt op dezelfde wijze als Europeanen en een echtscheiding wordt door den Raad van Justitie uitgesproken; de vernederende positie der Chineesche vrouwen en meisjes behoort tot het verleden; een meisje kan trouwen uit vrije keuze; de adoptie is behoort geregeld enz. De Chinees kan in Indië thans recht wettig huwen, indien zijn huwelijk volgens het Regl. van den Burgerlijken Stand voor Chineezers is gesloten. In de steden geschiedt dit nu vrij vaak, doch schr. is zelfs te Semarang een recent huwelijk bekend van een Chinees uit de allereerste generatie, die ook Europa heeft bezocht, hetwelk geheel volgens den Chineeschen ritus is gesloten; de beschrijving van het huwelijk bij den Burgerlijken Raad vond nog niet plaats. Al dergelijke, niet bij den Burg. Stand ingeschreven huwelijken zijn onwettig; over een twintig jaar zullen aldus vele Chineezers, vooral in het binnenland, onwettige kinderen van hun moeder zijn, die van hun vader niets erven zullen. De doodacte wordt ook nog lang niet altijd opgemaakt bij den Burg. Stand. Het gevolg is, dat bij quaesties over erfenissen, het overlijden niet gemakkelijk is te bewijzen; evenzo kan een tweede huwelijk eener weduwe. De adoptie moet thans bij notarieele acte geschieden, doch de Chineezers, die geen zoon hebben, adopteeren nog steeds zoons zonder deze acte. Die zoons komen het bedrijf van den vader bij diens leven, tenzij de overlevende dit voort te zetten na zijn overlijden, en van de overlevende te erven. Doch wettelijk erven zij niets. Sinds 1919 worden echtscheidingen van Chineezers uitgesproken door de Raden van Justitie. Als de wederpartij thans bij een proces tot echtscheiding „ontwettig gehuwd te zijn“, moet het huwelijk natuurlijk bewezen worden voor den rechter. Voorts is de monogamie voor Chineezers ingevoerd. De armere Chineezers waren vroeger reeds monogam; de ontwikkelde Chinees leeft geheel als een European. Echter denkt menig Chineesch koopman, vooral de Singkeh, er geheel anders over en heeft hij menigmaal 'n echtgenoot in China. Alle kinderen daaruit geboren zijn natuurlijk onwettig. Sinds 1919 is het erfrecht van Europeanen toepasselijk verklaard, doch de oudere Chineezers (vooral in het binnenland) kunnen zich geenszins yere-

nigen met de gelijkheid van erfpositie voor zoons en dochters; zij ondervangen dit in de praktijk.

Reeds voor 1919 was de Privaat- en Publiekrechtelijke positie der Chineezers veel verbeterd en waren grieven weggenomen. Opheffing van het passenstelsel, van de wijken waarin men moest wonen, van het gedwongen dragen van de haarvlecht, en van de politie-rol, werd in 1911 gevolgd door het verleenen van Nederlandsch Onderdaanschap, waaraan in 1913 verbonden werd het benoembaar zijn van Chineezers tot alle betrekkingen bij den Burgerlijken Dienst in Ned.-Indië. Bij dit laatste werd trouwens een unificatie voor alle rassen, zonder onderscheid, gemaakt. Sinds 1912 betalen de Chineezers dezelfde belastingen als de Europeanen, uitgezonderd de successierechten, waarvan zij zijn vrijgesteld. In 1917 volgde het kiesrecht voor de gemeenteraden, waarin (evenals in den Volksraad) Chineesche leden zitting hebben. De hier geborene Chinees heeft thans nagenoeg alle rechten van den Nederlander, doch vrijstelling van dienstplicht en successierecht. Hiertegenover staat als nadeel, het terechtaan voor den Landraad in misdrijven, doch nog in 1929 zal hieromtrent een ontwerp den Volksraad worden aangeboden.

In het algemeen brachten de nieuwe wetten een enorme verbetering, vooral in de steden, waar men thans Chineesche meisjes als onderwijzeres en op kantoor ziet arbeiden, ja zelfs somtijds tegen den wensch der ouders en volgens eigen keuze, ziet huwen. De wet bracht op vele plaatsen een gezonde ontwikkeling van het familieleven. Doch niet overal is de wet doorgedrongen. Onze Chineesche vrienden — zoo besluit de schr. — die op vergaderingen en in geschriften zoo vaak wijzen op de „grieven“ der Chineezers tegen de Regeering, welke „verbittering“ brachten, en op de „afgedwongen rechten“, mochten wel wat meer actief zijn, waar het betreft de eens verkregen rechten geldend te maken. Het is een veel inspannender arbeid, om in Indië nuttig werk te verrichten onder de eigen stamgenooten, dan zich als baanbrekers van nieuwe ideeën voor te doen in geschrift en vergaderzalen.

In De Loc. van 23 Mei (blz. 6) erkent Mr. Keng Hong Jauw, dat in het laatste decennium inderdaad de Chineesche positie in Ned.-Indië in vele, doch niet in alle opzichten verbeterd is. De Chineezers wenschen z.i. niet meer, doch slechts gelijke rechten als anderen, en niet enkel op papier, maar ook in de praktijk. Dan pas mag van hen gevergd worden, dat zij zich ten volle bewust zijn van den op hen als Nederlandsche onderdanen rustenden plicht om niet alleen onder de eigen, doch onder alle stamgenooten in Ned.-Indië nuttig werk te verrichten.

De Loc. schrijft over „Het verre Oosten“ (25/5, blz. 55), het Bat. Nwsbl. over „Rusland“, „Congo“ (22/5, 3de bl.), „Sovjet-propaganda“ (23/5) en „Voor-Azië“ (27/5).

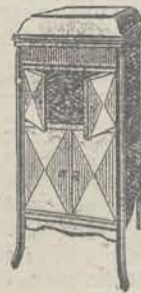
Het P. N. I.-congres te Weltevreden.

In de „Java-Bode“ (22 en 25/5, 2de bl.) bespreekt de medewerker over de Britsche koloniale aangelegenheden o.m. de onrust in Britsch-Indië en wat de schr. naar aanleiding daarvan opmerkt, kon het — naar het oordeel der Java-Bode (22/5) — geschreven zijn voor Ned.-Indië. Van geweldpleging en revolutie is in Ned.-Indië nog geen sprake. Maar demagogische misleiding, revolutionaire ophitsing als die op het P.N.I.-congres te Weltevreden kunnen er toe leiden.

De Loc. (23/5, blz. 3) voegt een kort woord toe aan haar verslag der te Weltevreden gehouden vergadering van de P.N.I., de vereniging van extremistische nationalistes. De nauwkeurige vermelding van de opruiende taal, die daar werd gesproken, is noodig. Ergerlijk en dwaas als de „redevoeringen“ zijn; zinloos en ledig als de groote woorden klinken; onwerkelijk als de „leuzen“ aandoen — het wordt tijd dat men er kennis van neemt. Want het gaat weer denzelfden kant op als onder het bewind van den vorigen G.-G., mr. D. Fock. Men schijnt dit nu langzamerhand alweer te vergeten en den grijzen oud-Landvoogd misgunt men de hooge koloniale eerefuncties niet, die hem zijn toevertrouwd — maar wij allen hier weten hoezeer in de jaren van 1924 tot 1926 men de stelsmatige opruiing van het volk ongehinderd voort liet gaan en hoe vele maatregelen te laat genomen werden. Welnu — het spel van grove, groote woorden, van vergaderen en vlagvertoon is sinds lang hervat. Wat daar te Batavia vertoond werd, wat daar gezegd werd en geschreeuwd, dat verschilde in niets van wat zich in de jaren 1924 tot 1926 voorded. Zeker — sikkels en hamers zijn vervangen door kapala bantengs, de roode vlag werd rood en wit, de leiders heeten nationalistes, de verenigingen P.N.I. in plaats van Sarekat Rajat — maar wat men zegt en wat men doet is onveranderd. Wéér spreekt men van „verdrukking“ en van „terreur“, en wéér van „rotte toestanden“, en wéér van „geknechte volken die vernederd worden“; wederom liegt men over slechte toestanden en volksarmoede; en opnieuw spreekt men straffeloos over de „komende revolutie“, en over het volk dat „eigen rechter spelen zal“, en over de „naderende volksbevrijding“..... Men leze het verslag. De Loc. zal

KUNST en ONTSPANNING

ZOEKT U een vertrouwd adres voor Gramophones, platen of muziekinstrumenten?

Wij hebben de grootste sortering van alle bekende merken. 5802

„MUZIEK-SMITH“

NIEUWSTRAAT 25, bij de Vlamingstr.
DEN HAAG - TELEFOON 12883
Fabriek van Muziekinstrumenten
EN GROS — EXPORT
Leverancier der Leden „Oost en West“

P. J. CRAMWINCKEL - PLAAT- EN KUNSTHANDEL

PIET-HEINSTRAT 36 - DEN HAAG - TEL. 31906

Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

DANSINSTITUUT

LEND

BEZUIDENHOUT

85

Telefoon No. 71164

Tramlijnen 3-4-7-13

DEN HAAG

5801

WIJ LEEREN U
DE MODERNE
DANSSEN IN
VIER LESSEN

deze verslagen weder geregeld opnemen, opdat bekend worde — zoo besluit zij — wat de Overheid thans toelaat, en hoe zij vervalt in de oude fout van het vorig bewind: te laat ingrijpen, te laat optreden, te laat aan deze ergerlijke volksopruiging een eind maken. Tot schade van land en volk.

Wij verwijzen naar De Loc. (24/5, blz. 28 „De gevolgen van de rede-Middendorp“, het Bat. Nwsbl. (22/5 „Ir. Soekarno“), de Java-Bode (24/5 „De wijziging van de Indische Staatsinrichting“, Commentator; 27/5 „Westerlingen en Aziaten“, Richard Katz; 28/5 „Wat mogelijk is“) en de Deli Crt. (28/5 „De gisting in Azië“, H. de Jouvenel; 1/6 „Het oude lied“, N. v. d. D.; 31/5 „Indische herinneringen“, Prof. mr. A. S. Oppenheim).

Karel Wybrands †.

De Sum. Post. (27/5) constateert, dat met Karel Wybrands, hoofdredacteur van het „N. v. d. D.“, een bijzondere figuur in de Indische journalistiek is verloren gegaan. Merkwaardig is, dat velen, die tot zijn lezers of bewonderaars behoorden, zelf nooit zijne strijd- en uitdrukkingswijze zouden willen gebruiken. Hij was scherp, dikwijls hatelijk, kwetsend. Maar hij volgde een vaste lijn en deed dit op boeiende en geniale wijze. Al was men het geheel oneens met hem en zijn argumenten, men las hem toch. Hij slingerde eruit, wat hij te zeggen had, maar hij deed het alsof hij vuurwerk afstak. Zijn stijl was uniek. Bruischend (n borrelend van sentiment waren zijne betoogen, maar niettemin zakelijk, logisch opgebouwd en doordringend. Tot op den laatsten dag van zijn leven heeft hij zijn onverwachte strijdvaardigheid behouden. Hij bleef een vechtljas, die ervan hield tegenstanders te prikelen om ze aan den gang te houden en ze steeds wéér in het strijdperk te lokken, waar ze, wat men noemt, nog niet gelukkig waren! En talloos velen zijn degenen, die met recht ernstige grieven tegen hem hebben, nog van jaren her. Maar ook zij zullen

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST

UITSTEKENDE KEUKEN
 GEW. NOMMEERDE WIJNKELDER

niettemin erkennen, dat Karel Wybrands een geniaal, een zeer apart schrijver was, die de dingen belichtte op een wijze, die bepaald oorspronkelijk mag heeten. En die daardoor toch ook wel heel wat bereikte.

Het *Bat. Nwsbl.* (27/5), de *Java-Bode* (27 en 28/5) en de *Deli Crt.* (28/5) wijden eveneens woorden van waardeering aan „Karel Wybrands”. Zijn werk — zegt de *D. C.* — zal na hem voortleven, al was het alleen maar om *Indisch Bronbeek*, en om zoovele verbeteringen, die mede aan zijn vurigen strijd zijn te danken. Met instemming citeert de *D. C.* ten slotte *Zentgraaff* in het „Soer. Hbl.”: „Wanneer thans betere toestanden heerschen, waarin een *Pers* met geheel gewijzigd karakter rustiger kan werken, is dit óók te danken aan zijn pionierswerk. En dit is een verdienste welke zijne gebreken zeer verre overtreft. Onze overtuiging is: dat Wybrands is blijven staan, koppig is blijven vasthouden in en aan een *Indië*, dat verdween. En wij zijn het zeer dikwijls niet met hem eens, vooral niet met zijn systeem van bestrijding.”

Kolonisatie.

De resident van *Djambi* heeft aan het *Arbeidsbemiddelingskantoor te Soerabaja* uitzending verzocht van 600 koelies. Reeds zijn er 242 op de boot gezet (*Java-Bode*, 23/5). De mannen worden gebruikt voor het onderhoud van reeds bestaande

ENGELSCH HEERENHOEDEN EN MODE-MAGAZIJN
G. PEUSENS
 DEN HAAG
 WEIMARSTR. 58 :: TEL. 35345

SPECIAAL INDISCHE UITRUSTINGEN

H.H. Leden van Oost en West, genieten 5 pCt. korting. 5724

wegen; iedere koelie krijgt 1 K.M. te onderhouden. Het onderhoud der wegen neemt ongeveer 21 dagen in beslag; de overige 9 dagen van iedere maand houdt men dus voor zich en kunnen gebruikt worden voor het ontginnen van de aan ieder toebedeelde 3 bouws grond (oerwoud). Na enkele maanden is men reeds zoover, dat tot uitzaaien kan worden overgegaan. Voorloopig worden de koelies ondergebracht in pondoks; de bedoeling is, dat ieder op den duur een eigen huisje bouwt, waarvoor materialen in overvloed zijn. Ongehuwde koelies ontvangen f 25 p.m., gehuwden f 30. Alle kolonisten krijgen vrijheid van belasting gedurende drie jaren. Het bekend worden van *dergelijke gunstige bepalingen* in de *desa's* had echter tot resultaat, dat vrijwel iedereen, die zich kwam melden, zich uitsluitend op gaf voor uitzending naar *Djambi*. Wanneer op 1 Juni de *arbeidsbemiddelingsbureaux te Banjoemas* en *Poerwokerto* geopend zijn en ook daar in de *desa's* propagande wordt gemaakt, hoopt men beter te slagen met de afdoening der aanvragen voor verschillende ondernemingen op *Sumatra*.

Wij vestigen de aandacht op: de *Deli Crt.* (29/5 „Nuchterheid noodig”; 28/5 „Kolonisatie”; 31/5 „Over kolonisatie”); *De Loc.* (23/5, blz. 1 en 33 „N-Guinea”) en de *Java-Bode* (25 en 27/5 „N-Guinea”; 27 en 28/5 „Koloniseerend België”).

Oost- en West-Ind. Literat.-Ovz.zicht.

De les van Curaçao.

Een Fransche persstem.

De Illustration van 29 Juni geeft, met een paar foto's van Willemstad en van de Kortenaer, een artikel, waarin, na een vermelding der feiten, volgens het *Vaderland*, o.a. het volgende voorkomt:

Kort na den oorlog heeft Nederland, om te bezuinigen en om van éézijdige ontwapening blijk te geven, zijn troepen van Curaçao teruggetrokken en het oorlogsschip teruggeroepen, dat de kust en de haven moest beschermen. Er bleven 150 politiemannen over. Onder hen (niet onder de gezagvoerders) waren er, die zich betoonden als waardige en heldhaftige nazaten van de Geuzen. Zij bleven op hun post, dien zij tot den dood verdedigden. Maar zij konden niet verhinderen dat de rebellen den gouverneur en den chef van politie gevangen namen, en meevoerden op een schip. De gijzelaars werden later teruggezonden, om wederom hun, wel wat gehavende, autoriteit te toonen. Deze geschiedenis toont, dat éézijdige ontwapening, in plaats van oorlog te vóórkomen, dezen uit kan lokken. Nederland heeft de fout begaan van niet in staat te zijn dit alles te verhinderen.

Als men Curaçao zegt, dan zegt men tegenwoordig: petroleum: d.w.z.: gevaar voor conflicten! Er is niet veel verbeeldingskracht toe noodig, om te beseffen de gevolgen die dit alles had kunnen hebben; voor Holland en Venezuela niet alleen, maar zelfs voor grootere mogendheden. Wel wat laat heeft Nederland ingezien, dat zijn internationale verplichting het uitzenden van een oorlogsschip noodig maakte.

De Indische Regeering en de Oud-Strijders.

Onder het opschrift „Teleurstellend” schrijft het Indische weekblad „De Banier”:

In voldoening aan een desbetreffende toezegging in den Volksraad heeft de Regeering nog eens doen berekenen welk bedrag zou worden vereischt om de militaire pensioenen, die vóór 1920 zijn toegekend, gelijk te maken met die na 1 Januari van vermeld jaar zijn gegeven.

De Regeering deelde toenmaals mede dat Zij, wanneer het om een niet al te hoog bedrag zou blijken te gaan, den Minister zou voorstellen deze zaak ook ten aanzien van de in Nederland uitbetaalde pensioenen nog eens ter hand te nemen.

Thans is de uitslag van het onderzoek bekend geworden. Het heeft uitgezweven dat jaarlijks een bedrag van ± f 850.000 noodig zou zijn, hetgeen naar schatting ieder jaar met 5 percent zou verminderen. Deze uitkomst heeft de Regeering er van af doen zien de aangelegenheid nogmaals onder de aandacht van den Minister te brengen.

We schreven hierboven teleurstellend. Inderdaad, er is nauwelijks een woord te bedenken om dezen loop van zaken beter te typeeren. Zoo schrikbarend groot is het bedrag toch niet, dat aangenomen zou kunnen worden dat het geld op geen manier te vinden is. En de oud-gedienden lijden veelal broodsgebrek. Is men er dan mee af door te zeggen het bedrag valt tegen, dus nu doen wij niets? Zou de helft van het bedrag niet te hoog zijn? Waarom dan daarmede niet begonnen? Maar wij tasten volkomen in het duister omtrent hetgeen naar de meening van de Regeering wel beschikbaar gesteld kan worden om dien grooten nood te lenigen. Wij kunnen dus daaromtrent geen beschouwingen houden, maar wat wij wel kunnen en ook willen is de verwachting uitspreken dat de Volksraad zich met het onderhavige antwoord niet tevreden zal stellen.

Het gaat hier om herstel van onrecht en wij zullen onze stem blijven verheffen, zoolang dit niet hersteld wordt.

De olifanten van Sumatra.

„Indertijd heeft het A. I. D. gemeld, dat de heer E. W. P. Vogelpoel, eigenaar van den diertuin op Dago, Bandoeng, naar Sumatra zou gaan, ten einde daar een onderneming te helpen tegen de olifantenplaag. De dierenjager is dezer dagen heen gegaan en heeft successen geboekt, meldt het blad thans nader. De heer Vogelpoel begaf zich naar Menggala aan de Moeara Toelangbawang (Lampongsche distr.). Reeds kort na zijn komst vond hij versche sporen van een kolossale kudde olifanten, naar schatting 120 dieren tellende. Ladangs met padi (droge rijstvelden) waren weer vernield, ter-

wijl de onheilstichters zich in een moerassig bosch hadden teruggetrokken. Gedurende drie uren volgde de heer Vogelpoel met zijn helpers het spoor der kudde. Onderweg zag hij zeven beesten, slappende tegen de boomen geleund. Hij liet ze met rust, aangezien ze ongevaarlijk waren; geen enkele hunder had nog slaglanden.

In den middag werden de jagers plotseling opgeschrikt door een hevig gekraak van hout en door gebrul. Men ging op het geluid af en zag een reusachtige wijfjes-olifant, die bezig was haar jong, dat in een door de regens ontstane kuil was gevallen, op te halen. Na heel wat vergeefsche pogingen, lukte het haar eindelijk het dier met den slurf te bevrijden.

Toen het onvoorzichtige olifantenjong op het droge stond, was de heer Vogelpoel het grootste dier reeds tot op vier meter genaderd. Van dien afstand joeg hij een kogel door den kop. De moederolifant was op slag dood. Het jong werd toen aangegrepen. De heer Vogelpoel sprong boven op het dier, terwijl de Inlandsche helpers het trachten vast te houden. Op het gebrul van het jong kwam een kudde van 10 olifanten toegeschooten en recht op de koene jagers aan. De Inlanders hadden de reuzen wel in de gaten en lieten onmiddellijk hun buit los, terwijl zij als apen zoo vlug in de naastbijstaande groote boomen klommen. Pas toen zijn helpers het hazenpad kozen, ontdekte de heer V. de kudde. Hij sprong van zijn olifant om naar zijn geweer te zoeken, dat gelukkig voor hem geen twee meter van hem af lag. In zijn wanhoop schoot hij de geheele lading af; hij had nog maar vijf kogels te schieten. Twee der schoten waren doodelijk, de getroffen dieren stortten op twee meter afstand van den jager neer, onder wie de aanvoerder. Ook een derde schot trof doel. Een reusachtig mannetje met slaglanden van wel 1,5 meter lengte, werd zwaar gewond en eerst na achtervolging van ongeveer 3 dagen, dood gevonden door de helpers. De kudde koos intusschen het hazenpad.”

De inhoud van dit aan de „N. R. Ct.” ontleend bericht werpt een enigszins zonderling licht op het dezer dagen verschenen werkje van Jhr. Dr. Ir. F. C. van Heurn: „De olifanten van Sumatra”. Waar in het bovenstaand stukje over den jager Vogelpoel gesproken wordt van een *olifantenplaag* en een *kolossale kudde*, naar schatting 120 dieren tellende, klaagt de heer Van Heurn in zijn boekje steen en been over het gevaar van uitroeijing der (overal op Sumatra voorkomende) olifanten, waarvan hij veronderstelt dat er zich nog slechts ongeveer 3000 op het geheele eiland (dat 13 maal grooter is dan Nederland) bevinden. Dringt de heer Van Heurn ernstig aan op bescherming van den uitsterfenden olifant, de ondernemer in de Lampongsche roept de hulp in van een jager om hem van dien plaag te verlossen! Hoe zit het nu eigenlijk?

Indisch Militair Tijdschrift. Herdenkingsnummer.

Het Mei-Nr. van dit maandschr. is geheel gevuld met bijdragen over de luchtvaart en de Militaire Luchtvaartafdeeling, welke in Mei 1914 werd opgericht en dus juist 15 jaar bestaat. Degenen die belang stellen in de geschiedenis van de Indische militaire luchtvaart — wier pioniersarbeid mede van onschatbare waarde is geweest voor de ontwikkeling van het civiele luchtverkeer in Indië — zullen in dit jubileum-nummer, samengesteld met medewerking van verschillende insiders en gewezen insiders, veel van hun gading vinden.

Een droevige bladzijde in deze geschiedenis vormt de opsomming der namen van de officieren-vliegtuigbestuurders, die in den loop der jaren hun aandeel in de verovering der lucht met hun leven hebben betaald; het zijn de kapiteins J. Engelbert van Bevervoorde, S. de Ruyter, O. van Houten en W. H. F. Giel en de luitenants G. D. Spandaw, B. U. Groeneveld en C. F. Buysen. Tevens wordt er bij in herinnering gebracht dat in 1916 de commandant van het leger, luitenant-generaal J. P. Michielssen bij het verongelukken vaneen door kapitein H. ter Poorten bestuurd vliegtuig, als passagier het leven verloor.

De Indische Mercur.

No. 26 (26 Juni). Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut; Beschrijving van enkele verzendingsproeven met manggistans van Java, door Ir. W. Spoon (met afb.). — Hulp-middel bij de fabricatie van superieure suiker uit suikerriet, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Positie van de Javasuiiker, door Idem. — Opening van den Volksraad. — De markt voor enkele invoerde artikelen op Java en Madoera gedurende het vierde kwartaal van 1928. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De literatuur-opgave van het Kol. Instituut in dit Nr. heeft betrekking op alg. landbouweconomie, veeteelt en visscherij, cacao, kina, koffie, suiker, tabak, thee.

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN, Plaats 31 a.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned. Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 47 (18 Mei). Houding in de cultuur. — Vischziekten op Java, door Dr. A. L. Buschkiel. — Chemische behandeling van planten, waardoor haar rustperiode verkort wordt, door F. E. Denny. — De Oostkust van Sumatra (slot). — Beschrijving van orchideeën die in Ned.-Indië gekweekt kunnen worden, door P. M. W. Dakkus (vervolg). — De rozencultuur op Java. — Eigenbelang en Ondernemersmoraal, door Prof. Mr. M. W. Treub (ontleend aan „Zakenwereld“). — Werkwijze en machine voor het verwijderen der stelen van theebladeren na den pluk in de tuinen, enz.

De Tropische Natuur.

Inhoud der Mei-Juni afl.: Spinnen in Nepenthes-bekers, door J. C. van der Meer Mohr (met afb.). — Een merkwaardige schelp [Spondylus-soort], door D. van Mullem (met afb.). — Iets over het voedsel van den panter door M. Bartels Jr. — Een paar algemeene Lorantheaceën, door Danser (met afb.). — Tampomas. (Verslag van een excursie naar dezen berg in de Preanger), door L. van der Pijl (met afb.). — Legende over het ontstaan van den naam Tampomas, door M. Blokzeijl. — Een boom met doodende kracht, door F. J. F. van Hasselt. — Korte mededeelingen.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 11 (1 Juni). Artemisia lactiflora L. [ook wel Indische spiraea genoemd], door H. J. Wigman (met afb.). — Kweeken onder beschermend papier. Een nieuwe methode om den akker tot vruchtbaarheid te dwingen (met afb.). — Resultaten van kiemprouwen met zaden van Elaeis (oliepalm). — Het verband tusschen bemesting en callusvorming bij thee, door P. A. Keiller. — Iets over kalkbemesting, door Ir. J. A. van Riel. — De werkelijke waarden van Suriname als cultuurland, door J. S. C. Kasteleyn (ontleend aan Econ.-Stat. Berichten).

Marineblad.

Uit den inhoud van afl. 3 (25 Juni). Het Inlanders-vraagstuk op onze vloot, door luit. ter zee 1e kl. K. Doorman. — Inlanders op de gevechtsvloot? door luit. ter zee 1e kl. F. H. Agterbos. — Bruikbaarheid van de Inlandsche matrozen, door luit. ter zee 2e kl. G. B. Salm. — Toepassing van inheemsch personeel op de vloot in Ned.-Indië een noodzakelijkheid, door luit. ter zee 1e kl. W. v. d. Donker. — De keuze der Marine-basis in Ned.-Indië. Lezing, gehouden door kapt. luit. ter zee J. van Reede.

Locale Belangen.

Afl. 11 (van 1 Juni) bevat o.a.: Misunderstood. Een woord aan de Java-Bode, door G. de Raad. — Contrôle op de opcenten door J. J. M. de Bont. — Onderwijs en Decentralisatie, door G. de Raad. — Het wegennet van Nederlandsch-Oost-Indië (Publ. N.-I. Wegenverg.).

Chung Hwa Hui Tsa Chih.

Het Juni-Nr. van het orgaan der Chineesche vereniging Chung Hwa Hui heeft den volgende inhoud: In memoriam Oey Som Ling en W. C. Keteleer. — Discours prononcé par M. Tai Mingfou au dîner de l'Association Hollande-Chine, le 27 avril 1929, à la Haye. — Les trois principes du peuple, par Wang Niëtsoe. — De Perhimpunan Indonesia in den nationalen bevrijdingsstrijd, door Abdul Manaf. — Een weerklank op „Een leugen achterhaald“, door Ir. Yap Kie Ling. — De aanhouding van den heer Liem Bwan Tjie in Indonesië, door Loe Ping Kian.

Missie- en Zendingsperiodieken.

Onze Missiën in Oost- en West-Indië. Juni '29. Missie der Kleine Soenda-eilanden. Uit

het jaarverslag 1927—28, door Mgr. A. Verstraelen. — Art. 177 N.-I. Staatsregeling, door V. — „Mater Dolorosa“. Het eerste klooster van „De Goede Herder“ op Java, door B. van Baaren. — Over het gaan van Katholieken naar Indië. — De beteekenis der Europeesche bevolkingsgroep in Indië voor de Inlandsche maatschappij, door Mr. H. G. J. Morshuis. — Enz.

Annalen Missiehuis Tilburg. Juli '29. Godsdienst, eeredienst, toevenarij en bijgeloovigheid bij de heidensche Keieezen, door Pr. J. van den Bergh (vervolg). — Verhuizings-woede [bij de Tanimbareezen], door Pr. L. Nieuwenhuis. — Een modern verkeersmiddel [motorboot] voor de Missie van Celebes, door Pr. P. Kramer, met Naschrift van Mgr. W. Panis.

Ons Suriname. Zendingsblad uit de Evang. Broedergemeente. Verslag over het jaar 1928 (met plaat). — Grepen uit de afzonderlijke verslagen.

* * *

Nova Guinea. Uitkomsten der Nieuw-Guinea-Expeditie, onder redactie van Dr. L. F. de Beaufort, Dr. A. A. Pulle en Dr. L. Rutten. Deel XIV. Botanica. Afl. III. (Leiden, E. J. Brill).

De huidige nationalistische beweging in Ned.-Indië. Voordracht (eenigermate bekort), gehouden op de Indonesische Conferentie te Hardenbroek, den 17en April 1929, door E. Gobée. (De Ophouw. Democratisch tijdschr. voor Nederland en Indië. 15 Juni '29).

Indische badplaatsen, door S. Kalf. — Gespreken met den Pangeran. Kleine herinneringen uit Solo (vervolg), door P. S. (De Ind. Verlofganger. 28 Juni '29).

BOEKAANKONDIGING.

Coöperatie in Indië. Een sociaal-paedagogisch vraagstuk, door A. J. C. Krafft.

Dit boekwerk is het academisch proefschrift, waarmee de schrijver aan de Vrije Universiteit te Amsterdam tot doctor in de letteren en wijsbegeerte is gepromoveerd.

Het verband tusschen het onderwerp en de faculteit waarbij het proefschrift is ondergebracht, wordt door den ondertitel aangeduid. Hecht is dit verband niet en het laat zich vermoeden, dat de schrijver bij de behandeling van zijn stof weinig steun had in de kennis gedurende zijn studiejaren vergaard. Toch heeft hij het zich bij de begrenzing van zijn stof allerminst gemakkelijk gemaakt. De titel namelijk dekt slechts een deel van den inhoud. Een derde deel van het geschrift is aan de coöperatie in Britsch-Indië gewijd en de coöperatie in Nederlandsch-Indië wordt teruggelid naar uitingen van samenwerking en saamhoorigheid bij de Indonesiërs en Melanesiërs, waarvan het overzicht een verder vijftigtal bladzijden vergt en tegengesteld aan het bestaande volkscredietwezen op Java en Madoera, dat in een ander dertigtal pagina's wordt gekenschetst.

Zoo heeft de dissertatie een omvang van 330 bladzijden gekregen en de literatuurlijst de formidabele lengte van 20 bladzijden. De verhandeling maakt het niet vanzelfsprekend dat al deze literatuur nauwgezet geraadpleegd is.

Het valt lichter het proefschrift te laken dan te prijzen. Laat ons daarom volstaan met den heer Krafft te loven voor zijn ijver en enthousiasme en met de hoop uit te spreken, dat deze deugden den jongen doctor zullen voeren naar verdere overdenking en bestudeering van het onderwerp zijner dissertatie en nog niet naar toepassing van de resultaten, waartoe hij thans is gekomen.

BOEKE.

Suriname.

Aan de rede, waarmede de Gouverneur het 64ste zittingsjaar der Koloniale Staten op 14 Mei opende, ontleenen wij het volgende:

De Gouverneur constateert, dat de band aan Nederland met de jaren niet verslapt; integendeel treedt het Nederlandsch karakter der samenleving steeds duidelijker aan den dag.

„Op wetgevend gebied was de samenwerking van Bestuur en Staten in het afgelopen jaar niet onvruchtbaar. Met de aanneming der lepraverordening werd een belangrijk en tevens moeilijk onderwerp afgedaan, dat 25 jaar lang regelmatig op de agenda van Uw College voorkwam. Aan het einde van het zittingsjaar werd een andere slepende zaak, de volledige doorvoering van de financieele gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs, tot een bevredigende oplossing gebracht. Tevens kwam een wijziging der onderwijsverordening tot stand, waardoor onder meer scholen met beperkt leerplan ook buiten het Boschland mogelijk gemaakt werden. Ten slotte, om niet meer te noemen,

werd op de begroting voor 1930 gerekend op afschaffing van het Hindostansch onderwijs.”

Aangeboden werden een ontwerp-rijstuitvoer-voordening en een ontwerp-verordening voor concessieverleening aan de Surinaamsche Bauxiet-maatschappij.

Voorts mag de indiening verwacht worden van een wijziging der inkomstenbelasting, een wijziging der delfstoffenverordening, een volledige herziening der pensioenverordening en ontwerpen inzake de geneeskundige belasting, het immigratiefonds, de geneeskundige verzorging op de plantages en de bauxietverordeningen. Of ook de ter hand genomen herziening der koloniatiewetgeving en de petroleumontginningsverordening reeds in dit zittingsjaar zullen worden voorgelegd, valt thans nog niet te voorspellen.

Binnenkort zal worden ingediend een ontwerp tot wijziging der verordening betreffende het verlenen van concessiën voor werken van openbaar nut, in verband met de plannen op het gebied van waterleiding en electriciteit.

Indien geen onverwachte teleurstellingen zich voordoen, zal de Nederlandsch-Indische Gas-Maatschappij vóór het einde van 1930 met de levering van electrischen stroom aanvangen.

De onderzoekingen van Dr. J. W. Jenny Weijerman naar de technische en economische mogelijkheid van den aanleg eener waterleiding, hebben gunstige resultaten opgeleverd. Er bestaat gegronde hoop, dat binnen afzienbaren tijd een afdoende oplossing gevonden zal worden van de watervoorziening van Paramaribo.

Met dankbaarheid wijst de Gouverneur op de gunstige resultaten, welke in steeds meerdere mate verkregen zijn bij de behandeling van lepralijders met de nieuwere preparaten, welke de medische wetenschap ten dienste staan.

Op economisch gebied is het jaar 1928 een jaar van voorspoed en van tegenspoed geweest.

Voorspoedig was het, gelet op de uitvoercijfers van suiker, koffie en bauxiet, waarbij 1927 belangrijk werd overtroffen, immers, de koffienuitvoer steeg van 2300 op 3400 ton, de suikeruitvoer van ruim 14.000 op ruim 15.000 ton, de bauxietuitvoer van 176.000 op 207.000 ton. Tengevolge van de daling der suikerprijzen steeg de gezamenlijke uitvoerwaarde dezer drie producten niet in evenredige mate, maar kwam niettemin van ruim 6½ miljoen in 1927 op ruim 7½ miljoen in 1928. Daarbij zij opgemerkt, dat de waarde van den suikerexport in rekening gebracht is naar den wereldmarktprijs en niet naar den binnenlandschen prijs.

Sterker achteruitgang vertoonden daartegenover de uitvoercijfers van balata en goud. De waarde van den balatauitvoer daalde van 2,3 miljoen in 1927 op 1,2 miljoen in 1928. De in 1927 reeds tot f 300.000 gedaalde gouduitvoer verminderde wederom en bedroeg in 1928 slechts f 200.000. De Compagnie des Mines d'Or besloot definitief haar bedrijf te staken. De katoencultuur werd, na de mislukkingen in Nickerie, weder geheel verlaten.

Vergeleken met 1927 is de handelsbalans niet achteruitgegaan. Verliezen aan den eenen kant werden goedgehaakt door vooruitgang aan de andere zijde. Stond in 1927 tegenover een invoer van 9,1 miljoen een uitvoer van 9,5 miljoen (de suiker berekend tegen wereldmarktprijs), ook in 1928 waren deze cijfers wederom 9,1 en 9,5 miljoen.

Alles samengenomen heeft het jaar 1928 niet gebracht, wat er van gehoopt werd en kunnen ook de verwachtingen van het oogenblik niet hoog gespannen zijn. De depressie, waaronder Suriname reeds zoovele jaren zucht, is nog niet voorbij.

Een sprekend bewijs daarvan levert de emigratie naar Curaçao. In 1928 vertrokken daarheen ruim 400 personen, een grooter getal dan in een der voorgaande jaren. Voor zoover dit een gevolg is van de hier heersche werkloosheid, moet dit een betreurenswaardig verschijnsel genoemd worden. Als blijk van den lust en de mogelijkheid, om elders door arbeid een loonend bestaan te vinden, is er reden zich over den uittocht te verheugen. Deze emigratie is bovendien niet uitsluitend verlies voor Suriname. De Surinamers in der vreemde vergeten hun vaderland niet, getuige de belangrijke geldzendingen uit Curaçao, in 1928 geraamd op f 120.000.

Of in de toekomst op een petroleumwinning in Suriname gerekend mag worden, blijft nog altijd hoogst twijfelachtig. De groote petroleummaatschappijen, ook die welke in de verlopen jaren een deskundige hierheen zonden, hebben nog geen

M. Z. Booleman's Postzegelhandel

AMSTERDAM

Galerij 47 (bij Paleis v. Volksvlijt) - Tel. 34092

IN- EN VERKOOP VAN POSTZEGELS

Vraagt gratis Prijscurant

5741

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	<h2>Hollandsche Bank voor West-Indië</h2> Keizersgracht 25 AMSTERDAM C) Tel. 31290 en 35290 CURAÇAO CARACAS VENEZUELA Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5005	Incasseeringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
---	---	---

wijziging gebracht in haar standpunt, dat exploitteerbare hoeveelheden aardolie in Suriname niet te verwachten zijn. Niet vóór de exploratie het tegendeel bewezen zal hebben, mag gehoopt worden op belangstelling van de zijde van hen, die over de middelen voor daadwerkelijke exploitatie beschikken.

Het ideaal van een sluitende begroting is derhalve in het afgelopen jaar geen stap nader gekomen. Toch moet het oog voor de toekomst daarop gericht blijven.

* * *

Mevrouw Schneiders te Paramaribo zond aan Dr. Morton Kahn, professor aan de Cornell University te New-York — van wien zij wist dat hij relaties had met groote koffie-importeurs te New-York — een monster Surinaamsche Liberiakoffie bereid volgens het procédé van Dr. Fernandes, met verzoek de koffie door deskundigen te laten keuren en haar te melden of het nieuwe product in Amerika een markt zou kunnen vinden.

Het antwoord van Prof. Morton Kahn luidde:

„As stated in my previous letter, the coffee company has given me a favorable report on the sample which you sent and has informed me that the entire crop, if cured by the new process, can be marketed here“.....

.....I am informed that the price will be from 15 tot 20 cents (Amerikaansche centen) per pound, according to the market conditions and quality of the coffee“.

Dr. Fernandes is thans in Nederland en wij twijfelen er niet aan of hij zal trachten in contact te komen met industrieelen, ten einde de ovens, enz., die hij bij zijn procédé gebruikt, te verbeteren. Het is te hopen dat de Minister van Koloniën en de belanghebbenden bij de koffiecultuur in Suriname, daarbij krachtigen steun zullen verlenen.

* * *

Onder het hoofd „Goud aan de Marowijne“ schrijft „De Nieuwe Stem“ van 21 Mei:

„De heer S. A. Savitsky, mijn-ingenieur, is van zijn prospectie-reis aan de Boven-Marowijne teruggekeerd. De prospectie, die ruim 3 maanden duurde en een kleine f 50.000 kostte, had plaats in het gebied ten Noorden van de Tapanahony, dat bevoeld wordt door de bovenlopen van de Djoeaan de Grankreek en leverde, naar de heer S. ons meldt, bevredigende resultaten op. Goud werd vrij regelmatig in alle prospectiegaten aangetroffen.

De heer Savitsky is van meening, dat de configuratie van het terrein zal veroorloven om gedurende acht maanden per jaar te kunnen werken met een hydraulische installatie, die naar conservatieve schatting 250 P.K. zal kunnen ontwikkelen. Het ligt in het voornemen dit belangrijk vraagstuk nader te doen onderzoeken door een specialist op dit gebied, van wiens oordeel het dan zal afhangen of tot de installatie daarvan zal worden overgegaan“.....

„Zou het — vraagt „De Nieuwe Stem“ — met het oog op de mogelijkheid van het totstandkomen in dit gebied van een onderneming, waarachter, naar verluidt, voldoende kapitaal staat, geen aanbeveling verdienen om de voorgenomen afbraak van het spoorlijntje Kabel-Dam nog eens eenigen tijd aan te houden? Het terrein, waarop werd geprospecteerd, is in ieder geval meer toegankelijk via den spoorweg en den bovenloop van de Sarakreek, dan via de Marowijne“.

* * *

„Het Algem. Handelsblad“ van 25 Juni schrijft: „In het Burgerziekenhuis te Amsterdam overleed de heer B. Koker, die in Suriname zich de concessie voor petroleumexploratie verwierf.

De heer Koker heeft met die concessie aanvankelijk zeer veel tegenslag gehad, totdat verleden jaar in de buurt van Nickerie olie werd gevonden. Hij heeft zich herhaaldelijk beklaagd over gebrek aan medewerking van de zijde van het Surinaamsche gouvernement en die klacht vond steun in de pers van Paramaribo. De heer Koker vertoefde in Nederland, om de middelen te vinden, om op groote schaal verder te exploreeren en zoo mogelijk tot een bedrijf te komen.

In hoever die pogingen reeds tot succes hadden geleid en in hoeverre er dus kans bestaat op totstandkoming van een petroleumbedrijf, konden wij nog niet vernemen.

Het ware wel zeer te betreuren als door dit overlijden weer een kansje voor Suriname verloren zou gaan“.

Curaçao.

De openingsrede.

Wij knippen:

Het is een verheugend feit te kunnen constateeren, dat gedurende het afgelopen jaar op de eilanden Curaçao en Aruba op economisch gebied de toestand steeds vooruitgaande is geweest en dat ook thans nog de vooruitzichten in diezelfde richting wijzen.

Daartegenover is het te betreuren, dat zulks ten opzichte van Bonaire en de drie Bovenwindsche eilanden niet kan worden gezegd. Moge de toestand van Bonaire al minder ongunstig zijn dan van de andere eilanden en meer stationnair, overwogen dient te worden op welke wijze voorzieningen kunnen worden getroffen om ook de bevolking van al die eilanden te kunnen doen deelen in de tegenwoordige welvaart. —

Ofschoon de gezondheidstoestand in het algemeen genomen gunstig mag worden genoemd, brengt toch het groot aantal vreemdelingen, die zich hier komen vestigen of tijdelijk vertoeven, veel zorg en toezicht mee en moeten alle krachten worden ingespannen om den naam van een gezond eiland met de daad te handhaven.

De verhouding tusschen de naburige republieken en Curaçao bleef steeds zeer vriendschappelijk, terwijl een levendige handel tusschen haar en Curaçao plaats had.

Al zeer spoedig zal u ter beslissing worden voorgesteld de oplossing van het vraagstuk der oeververbinding tusschen Punda—Otrabanda, in dien zin, dat na afloop der thans geldende concessie deze verbinding zal blijven een zorg in handen van het bestuur, dat zich voorstelt, door het leggen van een nieuwe brug en het in dienst stellen van een pontveer een oplossing te geven aan een voor Willemstad zeer urgent verkeersbelang. —

Een tweede belangrijke beslissing zal worden gevraagd en wel op welke wijze zal worden voorzien in de zoo hoog noodige behoefte aan bureaux voor verschillende openbare diensten...

Het heeft een oplossing gezocht in dien zin, dat het tegenwoordige gouvernementshuis zou worden ingericht voor het onderbrengen van alle diensten. Dit zal kunnen geschieden zonder aan de architectonische waarde van dit historische bouwwerk te raken.

Dit zal tot gevolg hebben, dat een nieuw gouvernementshuis zal moeten worden gebouwd. Zonder eenig offer voor de Gouvernements-financiën biedt zich thans de gelegenheid voor dien bouw, een wensch, die reeds jaren werd gekoesterd.

De woningtoestanden zijn nog steeds van zoodanigen aard, dat het Bestuur niet langer werkloos mag toezien, maar middelen zal overwegen hierin te helpen voorzien. In alle rangen der bevolking gaat men gedrukt onder dien noodtoestand, die zowel op Aruba als op Curaçao heerscht. —

Overwogen wordt of het noodig zal zijn teneinde te geraken tot het doel, dat het onderwijs alle kinderen bereikt, over te gaan tot het invoeren van schoolplicht. De groote bedragen, die door de Overheid worden uitgegeven voor onderwijs, motiveeren een ingrijpen volkomen. Voortgegaan zal worden om te komen tot algeheele gelijkheid in de bekostiging van het openbaar en het bijzonder onderwijs.

Ten slotte moge ik nog de aandacht vragen voor het financieele vraagstuk. Ofschoon de inkomsten ruim vloeien en reeds elk jaar de raming overtreffen, blijft toch een voordeelig financieel beleid geboden. Soberheid in de huishouding blijft geboden zonder de belangen der landsdienaren, waarvan meerdere den druk der steeds duurder wordende levensomstandigheden maar al te zwaar gevoelen, uit het oog te verliezen. Maatregelen zullen nog dit jaar moeten worden genomen om dien te verlichten. Hoewel tot op heden de noodzakelijkheid gelden in een leening op te nemen zich niet heeft voorgedaan, zal zulks voor de toekomst niet kunnen uitblijven. De urgentie van hetgeen hiervoren is uitgestippeld is zoo groot, dat moet worden aangepakt — en wel op grootere schaal dan tot hiertoe. Daardoor zal het mogelijk zijn de belangstelling van ondernemers te trekken. In verband met de overwegingen, die in den Kolonialen Raad dienaangaande zijn ontwikkeld, kan worden meegedeeld, dat naar maatregelen is uitgezien om de inkomsten te vergrooten. Zoo zal in de naaste toekomst blij-

ken, dat door nieuwe schattingen der huurwaarden de grondbelasting een aanmerkelijke stijging zal vertoonen. Een wijziging der Inkomstenbelasting is in bewerking, die zonder verhooging van den thans geldenden maatstaf, zal bevorderen, dat ieder bewoner van Curaçao zijn evenredig deel bijdraagt. Verder zal een progressie worden voorgesteld bij de motorrijtuig- en motorboot-belasting, terwijl een vermeerdering van opbrengst is gedacht door verhooging van rechten op datgene, wat aangemerkt wordt als zijnde zuiver luxe.

Het bestuur vertrouwt in deze een weg te hebben gekozen, waardoor in de toekomst geen zware financieele verplichtingen op het Gewest zullen worden gelegd en die de mogelijkheid schept zonder financieele hulp van het moederland zijn eigen huishouding te blijven bekostigen. —

Waar was de politie?

De N. R. Ct. van 27 Juni 1929, Ochtendblad schrijft:

„Men heeft zich afgevraagd waar op den Zaterdagavond van het Venezolaansche bandietenavontuur op Curaçao de politie toch wel gezeten moet hebben. Toevallig vinden wij in het laatst aangebracht nummer van de Amigoe di Curaçao een schets uit het Curaçaosche leven, zooals dat bleef er geregeld geeft; deze handelt over de beruchte Punda, waar de zonde in allerlei vormen huist. Daar is het o.a. dat de politie handen vol heeft onder de bevolking van die duistere orde te handhaven. Dit blijkt uit het volgende aan de schets ontleende gedeelte:

„... Dit waren onze indrukken van de Punda die dag. Maar in haar ware gedaante moet men eigenlijk 's avonds zien, zoodat Zaterdag, wanneer ze vol is van ketsebonkende muziek en hettige jongens. Dan stappen de verdubbelde agenten (bedoeld wel zijn: de nu paarsgewijze parouilleerende agenten! — Red. N.R. Ct.) met zware passen door de herrie heen. En bijna iedere keer is er dan wat te doen; hier slaat een plotse vechtpartij los, daar een rauwe ruzie, dan weer wordt er een dronken kerel de straat op gesmeten of gutst een publieke vrouw een straal scheldend gekijf de deur uit. Dit is het steeds voor de politie een zware taak, diens wijs met gevaar voor lijf en leden, om de orde te bewaren en de baas te blijven op de straat.

„Naar aanleiding van de artikelen over ons Curaçaosche leven heb ik in de laatste weken verschillende malen een onderhoud gehad met de chefs onzer militaire politie. Dikwijls heb ik dan de vraag gesteld: is het Curaçaosche publiek voldoende op de hoogte van de taak der politie? Deze taak is niet uitsluitend op te treden als strenge bewakers tegen de overtredingen van strafwet en verordeningen; maar uit de sociale verhoudingen en de woningmisstanden, die samen gaan met ontucht en criminaliteit, tracht ze zich een oordeel te vormen, waardoor ze in staat is, hare taak ideëeler op te vatten; door eenn ernstig waarnemen, van oorzaak en gevolgen, meent zij zeer terecht op den duur heel wat leed van misdaad en prostitutie te voorkomen en de immoreele besmetting in te perken.“

Als de politie inderdaad in Punda geweest is, dan was zij al heel vlak bij de hand en dan is het maar te hopen, dat de heer Colijn 't niet hoort.

Uit het Curaçaosche leven.

Met klimmende ergernis hebben wij in de Amigoe het stuk gelezen, waaruit het bovenstaande is aangehaald. Wij nemen er niet veel meer uit over. De schrijver schildert realistisch wat er in donker Willemstad te koop is. Waarom grijpt de politie hier niet afdoende in? Men zegge nu eens niet: maar in New York, Parijs, Caracas, Amsterdam, Rotterdam, enz. is 't nog veel erger! Minder erg zal 't daar althans wel niet zijn, maar een vrijbrief geeft dat niet. Wij kunnen ons allerminst vereenigen met deze opmerking van den schrijver van deze schets, als hij den wensch geuit heeft, dat door slooping een doorbraak gemaakt zal worden dwars door de Punda:

„Maar dan waarheen?

Want men kan erover disputeeren, of de prostitutie hier een min (of?) meer noodzakelijke accessoir is, uitroeien zal men deze wel nimmer. Ditaannemende is localisatie wellicht het meest gewenscht, mits licht, lucht en toezicht.“

Wie begint met de mogelijkheid te veronderstellen, dat de prostitutie een noodzakelijk kwaad is, is niet op den goeden weg om haar te bestrijden.

In trouwe, wij begrijpen niet dat de Amigoe zoo iets zonder commentaar opneemt.

Curaçaosche Kantfabriek.

Onder bovenstaanden naam is een N. V. opgericht, ten doel hebbende het vervaardigen van kant en het uitoefenen van de textielnijverheid. Van het kapitaal van f 500.000 is f 80.000 geplaatst en volgestort.

Errata!

Uit het K. W. van 27 Juni 1929: „De Koninklijke“ op Curaçao in Venezuela“.

Uit den Verren Vreemde.

Groot-Brittanje—Sowjet Rusland.

van de GROOTE vragen, die naar voren zijn door het optreden van Mac Donald als van Englands politiek, is: zullen de diplomatieke betrekkingen met Moskou worden hervat? Dit is het geval, dan zullen de regeeringen andere landen ook te overwegen krijgen, of zij daaraan verbonden gevolgen alleen ten bate of schade van Engeland willen laten. Mac Donald zal, als hij de hand aan Moskou reikt, zoogehoorwaarden moeten stellen, dat hij Engeland rijvaard voor een herhaling der gebeurtenissen welke de vorige poging tot erkenning van een samenwerking met Sowjet-Rusland te schande heb gemaakt. Maar de nieuwe Britsche premier reeds bij het opperen van het denkbeeld in zijn kabinet op een verschil van opvatting, door het nog geenszins zeker is dat de wederzijds gezantschappen te Moskou en te Londen betrokken zullen worden. Moskou heeft nu al instelling doen blijken over deze verdraging, het uitlatingen van Mac Donald tijdens de verkiezings-campagne als een aankondiging van het onmiddellijk herstel der verbroken banden beschouwd. Hoewel tegelijkertijd met het optreden van den leider als kabinetsformateur publiceerde een Britsch blad een artikel van zijn hand over de internationale politiek, waarin o.a. onvriendelijke woorden voorkwamen aan het adres van Italië. Donald heeft er toen op laten wijzen, dat dit twee maanden te voren geschreven was, doch blijven liggen. Geen prettige gewaarwording geschiedt, en men heeft er zich dan ook, begrijpelijkerwijze, vrolijk over gemaakt. 't Wekt de herinnering aan het oude gezegde: „Un Jacobin n'est pas toujours un ministre-jacobin”. Het Russische geval staat 't ongeveer evenzoo. Onder de ministers zijn er, die wel een stap in de richting naar een gezantschap in Moskou willen, maar zonder dadelijk tot den beslissenden over te gaan. De door de vorige regeering opzette ondervinding (waarover aanstonds nader wordt tot voorzichtigheid. De aanloop zou dan kunnen zijn, de voorloopige benoeming van diplomatieke agenten, die niet den rang van gezant zouden krijgen, terwijl deze toestand bestaat zou dan onhandeld worden over netelige kwesties, die opgelost moeten worden om tot een goede verstandhouding te kunnen komen, zooals die der Britsche gezantschappen op Rusland en die der van Moskou uitgaande communistische propaganda binnen het Russische rijk. Slaagt men er in deze moeilijkheden te overwinnen, dan kan de verstandhouding zoo geworden zijn dat tegen de benoeming van gezantschaps plenipotentiaires geen bezwaar meer zal bestaan. Een oplossing van dezen aard wordt niet alleen aan de leden van het kabinet aanbevolen, tegenover de aanranding van meer radicale collega's in, maar Donald heeft ook rekening te houden met de meningen, welke uit de verschillende deelen van het land tot hem komen.

Rusland, buitenland, het zijn geen zuiver Engeland, het zijn empire-aangelegenheden. En men willen de dominions meespreken, ja als gerechtigden gekend worden. Dit is den premier ook in herinnering gebracht. Zooals wij de vorige week opmerkten, heeft de uitslag der verkiezingen in Zuid-Afrika aan de labour-partij juist de gevoelige les in bescheidenheid gegeven. Andere dominions wenschen zich ook niet van Londen uit laten beheerschen, in menig overzeesch gebied acht men tegen Moskousche invloeden gevrijwaard te blijven. In Britsch-Indië is zoo pas het gevoeren van een wet noodig geacht, waardoor mogelijk is geworden vreemde politieke radicaals uit het land te zetten, en deze maatregel vooral noodig gemaakt door uit Rusland afkomende communistische propagandisten. De bommenwerping in de wetgevende vergadering te Delhi wordt beschouwd als het resultaat van van die zijde gekomen opstokerij. Bij het te Meerroot hangige proces tegen een dertigtal revolutionairen, is op onweerlegbare wijze gebleken, dat de Moskousche Komintern aanzienlijke bezittingen beschikbaar heeft gesteld om de samenwerking in Britsch-Indië te bevorderen en te versterken.

De Komintern is het instrument dat voor Sowjet-Rusland naar buiten werkt, doch de regeering te Moskou erkent het officieel niet als zoodanig, zij klaart zich onschuldig aan hetgeen het Komintern doet. Als Mac Donald samenwerking van de leden der Sowjet-Unie met Groot-Brittanje mogelijk wil maken, zal hij Moskou de verantwoordelijkheid moeten doen aanvaarden voor de daden die het communistische centrale instituut, waaraan zij in feiten vereenzelvd is, doch waarmede zij niet beweert, niets te maken heeft.

Daar hiermede komen wij nog eens terug op het

gebeuren, dat de vorige poging tot samenwerking heeft doen mislukken. Londen had een Russische handelsdelegatie Arcos, deze had haar zetel in het Sowjet House. De Britsche regeering kreeg aanwijzingen, volgens welke daar naast handelsbelangen ook geheel andere zaken werden afgedaan. De gegevens waren talrijk en stellig genoeg, om de politie een inval in de kantoren op te dragen. Zoo kon medio Mei 1927 worden vastgesteld dat de Arcos een verheimelijkt middelpunt was van Moskousche agitatie en spionnage, dat als zoodanig ook met andere landen in verbinding was. Baldwin's regeering heeft toen het geheel onder een geheimzinnig waas laten blijven, maar de Arcos, het Sowjet House en de officieele Moskousche vertegenwoordiging verdwenen.

Moskou verminderde hierom echter niet in ijver, zooals de gebeurtenissen in verschillende deelen van het Britsche rijk, met name die in Britsch-Indië, maar al te duidelijk hebben doen uitkomen.

In dit verband meenen wij hier ook plaats te moeten geven aan een mededeeling, waarvoor „Ik zal handhaven”, het orgaan van den Nat. Bond tegen revolutie in zijn nr. 3/4 van dit jaar, bijzondere aandacht vraagt. Ziet dit maandblad de betekenis van het communisten-nest in Rotterdam goed in, dan wees het op een aangelegenheid, die met, en door, en voor het optreden van Mac Donald, aan actualiteit nu nog heeft toegenomen.

„Ingevolge het Russische voorschrift, om de bureaux der handelsdelegaties op eersten stand te vestigen, werden te Rotterdam in het gebouw der Amsterdamsche Bankvereniging de kantoren ingericht van de handelscentrale der Russen. Aan den Coolsingel 111b te Rotterdam nestelde zich de Aktiengesellschaft zum Verkauf von Getreide-Produkten nach dem Ausland, Exportchleb. Hoewel deze Exportchleb als een zelfstandige Naamlooze Vennootschap in het handelsregister staat ingeschreven, is zij slechts te beschouwen als een onderafdeling van het centrale Russische bureau aan de Twerskaja 2 te Moskou, waarmede zij in voortdurende relatie staat. De derde en vijfde étage van het enorme pand zijn bij de Exportchleb in gebruik. De derde étage geeft plaats aan de bureaux voor den graanhandel, maar... aan de vijfde étage werden bureaux geïnstalleerd, die ook andere zaken dan graantransacties bleken te behartigen. De geheele inrichting getuigt van groote luxe, wat ook weer overeenkomstig het Russische voorschrift is, want de bureaux moeten op den kapitalistischen Westersingel een goeden indruk maken. Zij moeten vertrouwen wekken. Aan het hoofd van de Exportchleb staat de Rus Friedrichsohn, die een staf van 15 tot 20 man personeel, uitsluitend uit niet-Nederlanders bestaande, om zich heen heeft verzameld, naar men zegt, ook ten deele gerecriteerd uit meer Oostelijk gelegen handelsbureaux van Russische delegaties.

Wij stellen aan de hand van dit alles vast, dat men, om aan een dergelijke instelling te worden benoemd of aangesteld, of gecommandeerd, dat men vertrouwensman der Sowjet-Regeering moet zijn; maar om dat te zijn, moet men, daar twijfelt toch zeker thans niemand meer aan, minstens communist zijn. Gevoeglijk kunnen we hier dus spreken van een communisten-nest.

Duizenden Rotterdammers wandelen dagelijks langs dit pand, zonder dat zij eenige notie hebben van wat dit Russische bureau feitelijk beteekent. Duizenden gaan onwetend hun weg, evenals die duizenden Engelschen langs de gebouwen van de Arcos liepen, dag na dag, terwijl daarboven de verbindingen werden gelegd voor de revolutionaire beweging zelfs in een ander werelddeel.

Voor Nederland herhale de echo: zelfs in een ander werelddeel.

Ingezonden.

's-Gravenhage, 1 Juli 1929.

Aan de Redactie van het Koloniaal Weekblad, Korte Voorhout 6.

Hooggeachte Mijnheer,

Verzoeker beleeft voor onderstaande een plaatsje in Uw geëerd blad, bij voorbaat onzen vriendelijken dank.

Het bestuur en alle leden van de Vereeniging van Oud Gepens. en Gegag. Militairen van Oosten West-Indië, genaamd „Voorwaarts”, voelen zich gedrongen, aan alle dames en heeren, die hebben medegewerkt om den feestavond van 22 Juni j.l. van bovengenoemde vereeniging, gehouden in het gebouw Pulchri Studio, zoo schitterend te doen slagen, hun oprechten en hartelijken dank te betuigen en hopen dat de Vereeniging „Voorwaarts” een goeden indruk en blijvende herinnering heeft mogen achterlaten.

Namens het bestuur teken ik met de meeste hoogachting,

Uw dw.,

G. BEKKENK,

Kritzingerstraat 43,

Penningm. van „Voorwaarts”.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

MINAHASSA-COMITÉ.

De collecte sluit op Donderdag 11 Juli. Wie niet thuis was, kan tot dan gireeren No. 93038 van J. C. Baars.

VACANTIE-EXCURSIE

naar het Koloniaal Instituut, bij genoegzame deelneming op Woensdag 31 Juli, aangeven uiterlijk 22 Juli.

Plan is ook een der groote booten te gaan zien.

ADRES SECRETARIAAT

is vanaf heden Jagersweg 42.

DE SLUITZEGELS

zijn weg, maar er komen nieuwe.

De Secretaris.

Afdeeling Breda.

INFORMATIE-BUREAU.

Deze afdeeling heeft een Informatie-bureau opgericht. Inlichtingen over Indië worden elken Maandag van 11—12 uur v.m. verstrekt in een der lokalen van het bijkantoor der Internationale Bank, Wilhelminastr. 39, aldaar.

Mededeelingen.

Van de Redactie.

De heer M. J. Gerrets, Heerestraat 50 te Groningen, meldt ons, dat hij gedurende de lustrumfeesten een tentoonstelling van Ind. kunstvoorwerpen uit de collectie „Boeatan” zal houden.

HET DROSTE-ALBUM OVER INDIE.

Het ondervolgend schrijven ontvingen we van Mr. J. G. Huyser, voorzitter der afd. Rotterdam onzer Vereeniging:

Ik ben zoo vrij U in kennis te stellen met den inhoud van een brief van Droste aan mij betreffende het album Indië. Den lezers van het K. W. en hun kinderen moet dit wel interesseren. Vandaar dat ik U verzoek een berichtje over dit onderwerp in het K. W. te willen opnemen.

Haarlem, 26 Juni 1929.

Den Heer Mr. J. G. Huyser,
Rotterdam, Vredenhofweg 32.

Mijnheer,

In vervolg op ons schrijven van 6 dezer, deelen wij U beleeft mede, dat wij in verband met de wenschen van velen onzer clientèle, thans de gelegenheid hebben opengesteld „verpleegster”-bonnen te ruilen voor plaatjes voor het album Indië.

Indien U thans de in Uw bezit zijnde bonnen aan ons zoudt willen inzenden, zullen wij U hiervoor de plaatjes Indië doen toekomen.

Inmiddels verblijven wij,

Hoogachtend,

N.V. DROSTE'S
CACAO- EN CHOCOLAFABRIEKEN.

Van het Informatie-Bureau.

Uitzending voor 's lands dienst in Suriname en Curaçao

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

10. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname: 1 hoofdonderwijzer.
20. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: 4 hoofdonderwijzers.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 7de afdeling van het Ministerie van Koloniën.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

P. W. Winkel, Camstraburen 33, Leeuwarden;
J. de Widt, Berg en Boschweg 1, Apeldoorn;
R. N. de Boer, Govert van Wijkade 34, Maassluis;
Allen candidaat gezaghebber bij het Binnenl. Bestuur.

RADIO BRAAT

TELEFUNKEN-SERVICE-STATION 5737

LAAN COPES VAN CATTENBURCH 88

DEN HAAG :: TELEFOON 17072

F. C. DE BRUYN
Magazijn van
Comestibles en Kol. Waren
Alle artikelen voor de Rijsttafel
Franco bezorging in stad en omstreken
DANCKERTSTRAAT No. 43
DEN HAAG :: TELEF. 34088-34089

C. VERSLUYS Jr.
BOEKHANDEL OP ELK GEBIED
KANTOORARTIKELLEN
LEESPORTEFEUILLE
MUZIEKHANDEL
HET GESCHIKTSTE ADRES VOOR
INDISCHE VERLOFGANGERS VOOR
REISLECTUUR
HEERENSTR. 5 - RIJSWIJK
TELEFOON No. 18798

GOOSEN & SWAGERMAN
UITSLUITEND
LAAN v. MEERDERVOORT 100-100 a - Tel. 37867
DEN HAAG - OPPERGERICHT 1895 - DEN HAAG
PIANO'S - VLEUGELS - ORGELS

SCHEVENINGEN
Kinderpension „MARCORATA“
Genoeglijk tehuis voor langer of korter verblijf.
Toezicht op studie. — Uitstekende scholen.
Geneesk. toezicht: Dr. S. Simons, Kinderarts.
Dir.: Mej. J. C. M. Smits, Zeeweg 2, Tel. 53000.
Prospectus op aanvraag
De heer J. Stamperius, Oud-Schoolopziener te Bilthoven,
is bereid inlichtingen te verstrekken.

Meubileerinrichting
W. VELDWIJK
Binnenhuisarchitect
450 Fahrenheitstraat 450
Telefoon 35513 :: Den Haag
Artistieke Woninginrichtingen
Vóór ge Uw huis inricht,
Vraagt eerst opgave bij ons

H. J. Peletier, Cand. inspect. ambt. bij de arbeidsinspectie, Vrijburgstraat 45, Voorburg.
Mr. Tenkoe Dzul Karnin, om te worden geplaatst in rechterlijke betrekkingen, Emmalaan 11, Oegstgeest.
P. Ridder, Adm. ambtenaar bij het B.B., Nieuwe Rijn 107, Leiden.
C. E. de Moor, Gouv.-arts bij den D. V. G., Amstel 20, Amsterdam.
M. A. Liefstuck, Dierkundige (entomoloog) bij het Zoöl. museum en Laboratorium te Buitenzorg, Oranje Nassaulaan 69, Amsterdam.
Mej. Chr. van der Poel, Gouv.-arts bij den D. V. G., Stadhouderslaan 6, Utrecht.
H. G. Spier, Ambtenaar voor de Textielnijverheid, Voorstraat 38, Delft.
J. K. de Jager, Leeraar i. d. Ned. taal en letterkunde, Albrechtlaan 34, Bussum.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

A. H. V. Jansen, Landmeter 2e kl. bij het Kadaster, Copernicusstraat 267, 's-Gravenhage.
J. A. C. Krajenbrink, Stationscommies 1e kl. bij de S.S. en Tr., Jansveld 9bis, Utrecht.
C. A. Duran, Adj.-accountant 1e kl., hoofd van het bel. acc.-kantoor te Padang, Steijnlaan 34, 's-Gravenhage.
B. Frans, Commies bij het B.B., Ohmstraat 124, 's-Gravenhage.
W. Hubers van Assenraad, Stationscommies 2e kl. bij de S.S. en Tr., Adr. Pauwstraat 9, 's-Gravenhage.
T. W. Gerritsen, Commies bij 's Landskas te Pekalongan, Balistraat 28, 's-Gravenhage.
A. van Ispelen, Praktijk ingenieur der Genie, Claes de Vrieselaan 164b, Rotterdam.
Chr. F. Bangert, Beheerder 2e kl. bij den Pandhuisdienst, Hotel Witzenburg, Rijswijk (Z.-H.).
C. J. Seegeler, Controleur 1e kl. bij het B. B., Tuinstraat 20, Breda.
G. Niedeck, 1e Commies ter Alg. Secretarie, Halleystraat 5a, 's-Gravenhage.
E. Filon, Commies op het kant. van den insp. bij het Boschwezen, Valeriusstraat 10, 's-Gravenhage.
F. Latuapon, Commies ter Centrale bij de S.S. en Tr., Straatweg 149, Hillegersberg.
Mej. Chr. A. H. Jansen, 1e Commies bij de S.S. en Tr., Copernicusstraat 267, 's-Gravenhage.
H. N. Blogg, Hoofdpol.-opziener bij de Alg. Politie, Noorderstraat 1, Baarn.
C. A. d'Hanens, Praktijkingenieur bij de S.S. en Tr., Eindhovenstraat 36, Haarlem.
F. A. V. van Oudorp, Controleur 1e kl. bij de P.T.T., Auvergnestraat, Bergen op Zoom.
A. P. Heesterman, wd. Ambtenaar 1e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Hugo de Grootstraat 4, Delft.
H. A. W. Chr. de Haze Winkelman, Secretaris van het Dept. van B.B., Van Merlenstraat 110, 's-Gravenhage.
J. Vliegthart, Onderwijzer v. h. praktisch onderwijs b. d. Europeesche Ambachtsschool te Weltevreden, Nael Tinnegietestr. 54, Arnhem.

Mr. C. J. Hoek, Voorzitter van den Landraad te Buitenzorg, Joan van Hoornstraat 14, 's-Gravenhage.
J. A. Oosterbaan, Gedipl. gezaghebber bij het Huijgenspark 45b, 's-Gravenhage.
G. Ph. Heyberg, Controleur b. d. P.T.T., Beeklaan 's-Gravenhage.
W. H. de Groot, Hoofdopzichter b. d. S.S. en Tr., Obrechtstraat 436, 's-Gravenhage.
A. V. Brouwer, Referend. hoofdkant. dienst Volkszondh., Helenastraat 44, 's-Gravenhage.
Mej. Th. Ch. Schmidhamer, Commies b. d. S.S. en Tr., Hotel Pomona, 's-Gravenhage.
H. Ph. R. Overduin, Directeur 2e kl. b. h. Gevangenwezen, Vijzelstraat 76 (D), Amsterdam.
A. B. Hauber, Techn. Ambtenaar 1e kl. b. d. P.T.T., Eschdoornstraat 46, 's-Gravenhage.
C. A. van Amersfoorth, Commies 1e kl. b. d. P.T.T., Poste-restante, Nijmegen.
E. Best, Adj.-controleur v. d. Belastingen, Ieplaan 's-Gravenhage.
J. A. L. Leijder, Hoofdopziener b. h. Boschwezen, Beuningestraat 82, 's-Gravenhage.
Mej. A. S. Tehupeiarij, 1e Klerke m. d. titel v. 3e kl. b. d. P.T.T., Van Lumeystraat 69, 's-Gravenhage.
H. Regensburg, Opzichter-machinist b. d. S.S. en Tr., Columbusstraat 212, 's-Gravenhage.
O. B. Kouthoofd, Hoofdcommies afd. Compt. kant. Soerab., Regentesselaan 26, 's-Gravenhage.
K. A. Brandenburg, Tijd. wd. middelb. techn. ambt. d. P.T.T., Postbox No. 22, Riga.
Mej. Chr. Pattivaal, Commies bij de P.T.T., Obrechtstraat 375, 's-Gravenhage.
A. E. Leidelmeijer, wd. Adj.-Controleur v. d. Belastingen, Cypresstraat 69, 's-Gravenhage.
A. W. G. Rijnders, Ondercommissaris van Politie, Politie-school te Soekaboemi, Elsstraat 35, 's-Gravenhage.
W. C. Stolk, Ass.-Resident bij het B.B., Duinweg Scheveningen.
W. Paulini, Hoofdpol.opz. bij de Alg. Politie, Regentesselaan 155, 's-Gravenhage.
E. G. Paulini, 1e Commies met den titel van Commies bij het Dept. van O., Regentesselaan 's-Gravenhage.
Mevr. W. Chun, geb. Reurink, Commies bij den Centr. Aanschaffingsdienst, Beeklaan 280, 's-Gravenhage.
C. H. U. N. Chun, 1e Commies bij den Ind. Centr. schaffingsd., Beeklaan 280, 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN:

Mevr. C. M. H. Bangert geb. Engelhard, Onderwijzer 3e kl. bij het O.E.L.O., Ieplaan 85a, 's-Gravenhage.
Mr. W. van Loon, Voorzitter Landraden te Poerwara en Poerholingo, Waldecklaan 26, Hilversum.
G. Kulka, Mijnb. opzichter 1e kl. bij den dienst van Mijnbouw, Werne (Duitschland), Friedenstr. 10, N. W. Tessensohn, Referendaris bij de Algemeene kerkkamer, Buys Ballotstraat 99, 's-Gravenhage.

Mutatiestaat van 26 Juni tot 3 Juli.

Nieuwe Leden	Geïntroduceerd door:
Mevr. A. Graafland-Cooke, Amsterdam (Z.), Valeriusstraat 150. f 5 (contributie '29 reeds voldaan)	den heer N. B. P. Graafland te Djeddah.
H. E. Wempe, Oud Luitenant-Kolonel N.-I. L., thans Burgemeester van Westzaan, F 28, Kerkbuurt. f 5, rekest voortaan tot Afd. Amsterdam (contributie '29 reeds voldaan)	Op eigen verzoek.
L. B. van Bommel, Officier van Gezondheid 2e kl. N.-I. L., Nijmegen, Annastraat 18. f 5	Eigen aanmelding.
G. Oirbans, Directeur Hotel de Draak, Grootte Markt, Bergen op Zoom. f 5	den heer Mr. Dr. P. A. F. Blom te Bergen op Zoom.
Dr. J. P. Ph. Dietz, Röntgenoloog, Villa „Jarpa“, Duinweg 37, Den Haag. f 5	den heer F. van Peski te Den Haag.
Mr. G. H. Eskes, Juridisch Adviseur Curacaosche Petroleum Industrie Mij., Den Haag, Ant. Duyckstraat 56. f 5	Eigen aanmelding.
H. Lang, Den Haag, Amberboomstraat 45. f 5	den heer K. H. H. Leonhard te Den Haag.
K. C. Barkey, Oud-Hoofd Pandhuisdienst in N.-I., Den Haag, Pijnboomstraat 71. f 5	den heer F. H. Barkey te Den Haag.
Dr. H. van Seventer, Apeldoorn, Loolaan 45. f 5	het Minahassa-Comité te Apeldoorn.

Afschrijvingen

H. J. Vooren, Leeraar Boekhouden te Willemstad, Curacao.
F. R. O. Steller, Cand. Ind. Ambt., Oegstgeest, Dentzstraat 7.

Adresveranderingen

J. C. Baars, Secretaris Afdeling Apeldoorn, van: Lammerweg 3, naar: Jagersweg 42.
Mevr. A. C. Woudstra, van: Apeldoorn, Postweg 27, naar: Bilthoven, Paltzeweg 34. f 5. (Afd. Utrecht).
J. A. J. van Spronsen, 1ste Luit. Mil. Adm. Ned. Leger, Utrecht, van: Justus van Effenstr. 46, naar: Robert Schumannstraat 4.
Mr. W. van Loon, Oud Ind. Rechterlijk Ambt., van: Amsterdam, de Lairessestr. 156, naar: Hilversum, Waldecklaan 26.
A. Reijnders, Controleur P.T.T., van: Breda, Oranjelaan 34, naar: Amsterdam, Wouwermanstraat 33, p.a. J. Calkoen. f 5.
G. F. P. Antes, Onderwijzer 1ste kl., van: Princenhage, Markt 15, naar: Weltevreden, p.a. Dep. v. Onderwijs.
Mej. L. Boon, Rotterdam, van: Eendrachtsweg 23, naar: Schiedamsche Vest 15A.
A. F. J. Hodes, van: Curacao, naar: Rotterdam, Teilingstraat 89. f 5.
J. W. Verloop, van: Velp, Zutphensche straatweg 8, naar: Leersum, Maarsbergsche weg 8. f 5 (rekest voortaan tot de afd. Utrecht).
Mevr. P. F. Visser, van: Arnhem, Burg. Weertstr. 15, naar: Bergen (N.-H.), Pension Binkmann, Prinsesse-laan 44.
Mr. S. Tromp Meesters, van: Arnhem, Jollesstr. 3, naar: Velp (G.), Hend. Avelingstraat 3.
A. R. Boele, Ass.-Resident, van: Rijswijk, Regentesselaan 4, naar: Wassenaar, Deylerweg 7, p.a. A. B. Ir. L. F. van Ravenswaay, Hoofd-Ingenieur tit. B. W., Den Haag, van: Balistraat 88, naar: Dedelstraat 122, naar: van Aerssenstraat 233.
J. G. van Heyst, Oud Resident, Den Haag, Emmastraat van: 155, naar: 151.
Mr. A. Neijtzell de Wilde, Oud Voorzitter v. d. V. raad, van: Weltevreden, naar: Den Haag, Boornperlaan 7. f 5.
F. A. V. van Oudorp, Controleur 1ste kl. P.T.T., Bandoeng, naar: Bergen op Zoom, Auvergnestraat.
V. Obdeyn, Ass.-Resident, van: Rengat, naar: Brussel, Hotel Terminus.
A. H. H. Kawilarang, Kapitein Inf., geplaatst in panoi.
G. O. V. Mallien, thans: Resident-Afdelingshoofd van het Kantoor voor particuliere landerijen in Java te Weltevreden.
A. B. A. Soleman, thans: Hoofdopzichter Provinciale Irrigatie te Ardjawinangoen, Cheribon.
R. J. A. Stolk, Hoofdbeheerder Gts. Pandhuisdienst van: Soerabaja, naar: Malang.
A. C. van der Velden, Ass.-Resident, van: Tebing Tinggi (Palembang), naar: Sambas.